

Українське Гозяцтво

Рік XIV

Квітень — Червень 1977

Ч. 3 (42)

І В А Н С І Р К О
Кошовий Отаман Війська Запорозького

Був ним обраний 15 разів в роках:

1659-1660, 1663-1664, 1670, 1673-1680.

(Патрон Куреня УВК ч. 32 в Бризбані, Австралія)

«УКРАЇНСЬКЕ КОЗАЦТВО» **«UKRAINSKE KOZATSTVO»**
 квартальник Veterans' Brochure
Українського Вільного Козацтва Ukrainian Cossack Brotherhood
 Редакція колегія:

Головний редактор і адміністратор — Антін Кущинський
 Співредактори: Петро Федоренко, Павло Бабяк і Евген Курилюк.

УВАГА ! Нова адреса Редакції і Адміністрації від 20-го грудня 1976.

Address:

«UKRAINSKE KOZATSTVO»
 2346 West Rice Street
 Chicago, Ill. 60622 — U.S.A.

— X —

З М І С Т Ч. 3 (42)

Привітання зі святами Воскресіння Христового	Стор. 1
Евген В. Курилюк — Великдень у Києві	2
Портрет Отамана Івана Сірка	5
Михайло Чхан — "Правиця"	5
І. Нуха — Про лікоти в Запорозькій Сімі	6
Лесь Романів — Козаки у Франції	10
Ліна Костенко — Дума про три камені	11
Богдан Мазепа — Чорне море	12
Василь Ємець — Кобза-бандура	13
Павло Бабяк — У ювілейну 60-ту річницю У.В.К.	14
Бандурист Володимир — Кріпак чи козак ?	18
Ніна Косенко — Святочний обід	21
о. Лев Острозвський — Віра і патріотизм	24
Павло Кирик — Йоганка	27
Лев Пилипенко — Українське козацтво	28
Володимир Соханівський — Які є наслідки наркоманії	29
Національний прапор	30
Литій Кущинський — Символічне значення тризуба	30
Лист ген. штабу генерал-полковника Павла Шандрука	35
Велика Козацька Рада У.В.К. Р.Б. 1977-го	36
Відійшли у вічність	43

— X —

ЩОБ НЕ БУЛО ЗАТРИМКИ

У ДАЛЬШІЙ ВІСИЛЦІ «УКРАЇНСЬКОГО КОЗАЦТВА»

П О С П I Ш I Т Ъ П R I C L A T I

ПЕРЕДПЛАТУ НА 1977-Й РІК:

для ЗСА, Канади і Європи 7.00 доларів американських,

для Австралії 5.00 доларів австралійських

Ціна окремого числа 2.00 американських долари

— X —

Передрук дозволено з поданням джерела

На 1-ій стор. обкладинки — портрет Кошового Отамана Івана Сірка.
 Видруковано його з оригіналу, що його намалював художник артист
 Леонід Бенцель. Передрук образу без дозволу мистця не дозволено.

УКРАЇНСЬКЕ КОЗАЦТВО

Рік XIV

Квітень — Червень 1977

Ч. 3 (42)

Трентон, Нью Джерзі 5-го квітня 1977 р.

До Дорогого Генерала А. Кущинського, Кошового Отамана УВК

Високодостойний і Дорогий Пане Генерале !

Вас, Вашу Достойну Родину, Все Козацьке Побратимство широ
вітаю з днем Воскресіння Нашого Спасителя.

Бажаю Всім здоровля, щастя, спокою та багатьох літ.

Невимовно тяжка хорoba не дає мені можливості на індивіду-
альні привітання Вірних і Дорогих Побратимів та всіх наших Достой-
них громадян — роблю це за ласкавою згодою Редакції "У.К."

Завжди вірний

Павло Шандрук з Дружиною

— ● —

З НАГОДИ ВОСКРЕСІННЯ ХРИСТОВОГО

сердечно вітаємо Дорогих Генеральних і всіх Козацьких Панотців Ка-
пелянів, Високодостойного Командира Української Національної Армії
і Почесного Отамана Українського Вільного Козацтва Ген. Штабу Гене-
рала Полковника Павла Шандрука з Достойною Дружиною, Почес-
них Козаків, Новообраних Великою Козацькою Радою: Кошового —
Генерального Значкового УВК Петра Коришуна-Федоренка, Генераль-
ного Суддю — Осаула м-га Ярослава Савку і Генерального Контро-
лера — Осаула Івана Ількова, дотеперішніх членів Генеральної Булави
і Отаманів Паланок та, далі діючих, Отаманів Куренів з їхніми Упра-
вами, всіх Посестер і Побратимів з їхніми Родинами та Юнацтво УВК.
ВШановних читачів нашого журналу, прихильників Козацької Ідеї та
всіх украйнців доброї волі — нашим традиційним:

ХРИСТОС ВОСКРЕС ! ВОІСТИНУ ВОСКРЕС !

В ці дні найбільшого чуда перемоги життя над смертю, добра над
злом, правди над неправдою, справедливости над безправством, пере-
моги свободи над тими, що ту свободу нівечать бажаємо від глибини
душі всім Вам міцного здоровля на многі літа, щастя й радісного нас-
строю та піднесення й утвердження віри, що:

**ВОСКРЕСНЕ ВІЛЬНА
УКРАЇНСЬКА СОБОРНА
ДЕРЖАВА
І НАША КОЗАЦЬКА СЛАВА !**

РЕДАКЦІЯ "УКРАЇНСЬКОГО КОЗАЦТВА"

Евген В. Курилюк

ВЕЛИКДЕНЬ У КИЄВІ

Цей спомин присв'ячую моїй сестрі Гали, замученій совстями. Вона загинула в Сибіру — не знати де і коли?

Автор

Шинавсь квітень 1920 Р.Б.. На Володимирській Гірці. В нашому — Золотоверхому, стояли два козаки. Шапки на них "петлюрівки" з червоними пасками, а на ковнірах зигзакуваті тризуби із золотою лямівкою. Значить старшини Української Галицької Армії, напевно із Першого Гарматного Полку УСС, котрій стояв тоді запасовим компем у Бендерських казармах.

Стояли та любовались величавим виду глядом на Дніпро, що губився срібною лентою десь там далеко на виднокрузі мабуть аж під тими стовпами, що піднізни небо. На ліво Поділ, праворуч ланцюговий міст, а далі по другому боці тільки мерехтіли Бровари.

Один із старшин, це Михайло Липовик із Шинковець на Буковині, а другий автор цих рядків із Королівки біля Коломиї.

Дивись Михайлі, яка велика хвиля б'є по середині Дніпра. Як трохи потепліє, а мище тут будемо, треба буде його конче переплисти, як велить стародавній, запорізький звичай..

Було це якраз на Великодному Тижні, а в Нечерській Лаврі задзвонив дзвін. Позніамати наші хлонці шапки ї христяться широко, по Козацьки: "В ім'я Отця і Сина і Святого Духа, Амінь".

Полюбувались ще наші козаки прекрасним видом, поклонились статуй Великого Володимира, подивились ще по Золотоверхому, а там вже зачали завертати на Львівську вулицю, де стояв гарматний полк у Бендерських казармах.

Нічла чутка ще звечора, що підемо рано вранці до Софійського Собору зустрічати Світле Воскресіння Господне. Зачався великий рух, бо кожин

хотів їти та треба було як найкраще причепуритися, щоб достойно зареконтувати перед Киянами наш "Перший Гарматний".

Дехто вже спромігся на англійський "фрэнч", влюбтий від денікінців під Одесою, а дехто прасував та чистив таки старе австрійське вбрания, та що кому вдалось захватити, бо правильного постачання не було. Лише шапки "петлюрівки", із м'яким дном, як таріль, були у всіх одинакові.

У неділю, рано вранці, на великий площа перед Бендерськими казармами, вже був виникуваний всякий хто живий та здоров, щоби піти на утреню до "Софії". Був там також і наш сотник, Ярослав Е. Курилюк, що перебрав після смерті лицарської пам'яти отамана Ярослава Воеїдки команду над "Першим Гарматним", поручник Вандакевич, четарі Елій та Оленюк оба Максимюки, та інші старшини які не меншали в готелі на Львівській вулиці. Зійшлися, також всі хорунжі та підхорунжі, панове булавні та десяtnики. Не можу собі пригадати, чи йшли із нами також хорунжий Нестор Тотоескуль, брат поручника Тотоескуля, який згинув смертью лицар'я на імировізованім панцирнику під Львовом.

Був тут і Володимир Станкевич і славний товарин зброй Володимир Михайліюк з Коломиї, і єх із Залізник, гладкий Кумановський, булавний Мицкан та вістун "вуйко" Пігуляк із Іспаса. Королівка була теж несогірше застуслена, бо був там Юзик Тимощук, Я, Василь Жуцанський, що надзвичайно орудував скорострілом і Василь Ванкуряк-Сидоринин.

Був тут і наш славний скрипаль Беркеншук із Прокуряви коло Косова, та все усміхнений, рябуватий Дідик, що ходив у донських шараварах.

Станула на площа вся лицарська браття, яких імен вже годі пригадати, котрих не "взяла" ані ворожа куля, ані не потрапила скосити гостра коса

плямистого тифу.

Лише славної пам'яті хорунжий Михайло Чукур із Іспаса коло Коломиї, не діждався зустрічати Світле Воскресіння Господнє у Києві, бо помер на плямистий тиф коло Бару, де мені врятувала життя пані Лисяк, що обходила своєго хворого брата, який лежав зі мною в одного жида в Барі.

Відділ провадив лицарської пам'яті сотник Іван Балтре. Ех, хлопці струнко, ми йдемо до Святої Софії зустрічати Великдень. Команда у сотника Балтра була коротка та гостра:

"Від права відчисли, двійки в зад, до права справляйсь, чвірками праворуч, походом руш, спочинь!"

Добре то приказувати "спочинь", коли оказія така, що аж книжки трусяться та все мимо волі виходить на "струнко". У Києві бруковані вулиці, поставши на них козацький крок, то тільки луна йде, так і зінами: Маршує сотня вояків а чути лиши один крок, раз, два, три, чотири...

Година була рання а Кияне тільки що пробуджувалися, щоб привітати Світлий День. Всякого зацікавило, що воно за такий надзвичайний відділ переходить містом. Спочатку був трохи страх, чи це не відділ проклятого НКВД, але як побачили на ковнірах галицькі тризуби, то хто жив, біг до вікон.

Переходили ми отим "шпаліром", кожний витягнувся як струна, чвірки вирівняні "як скло", тільки тарілки шапок колихалися ритмічно в ліво то в право. Дзвенить луна походу під струнко київськими вулицями. Все більше та більше людей у вікнах та на вулиці. Гей, бо то не маршує ані піхота, ані кавалерія, але наша славна "Антилерія".

Переходимо біля пам'ятника славного Богдана: Ех, Богдане, прости, Батьку, що маршуємо попри Тебе не в повному наряді але лише так "на легко". Ми йдемо до Софійського Собору помолитись Богу, щоб іще нам дозволив віддати тобі честь, як велить стародавній козацький звичай під сальви гармат та з повною славою.

Перед нами блислять вже стіни Со-

бору. Вже гремить команда сотника Балтре. "Від'їт, позір — стануті стій — спочинь — розхід!" Вчули Кияни українську команду та відразу зрозуміли, що це не ворог, але свої прийшли у Великий День поклонитись Богу.

Собор повний, повністюкий. Почулися голоси: "Люди роступтеся, місце для Галичан". Христяться наші хлопці із широка, по козацьки. "Во ім'я Отця і Сина і Святого Духа, Амінь". Людей сила, силена. Хто ростом вищий, той бачить там на переді панотців усріблі та золоті, як відправляють молебні, а хто ростом менший, той бачить тільки людей навколо, та синяву диму із кадил, що обильно піднімається вгору. Там на ліво ясні Непорушена Стіна, але настрий такий вроčистий, що годі зібрати думки до купи, та годі утворити собі ясний образ. де саме ми тепер та що власне ми в цій хвилині відчуваємо. Співає Божий "мир" торжественне "Христос Воскрес із мертвих, смерть подолав і тим, що в гробах життя дарував."

Щиро молились наші гарматчики, щиро били поклони в нашому маєстатичному Соборі. І Киянам тепліше тепліше стало, що їхня армія прийшла разом з ними поклонитись Богу.

Повиходили ми із Собору, хрестосуємося із всяким, чи то з вусатим Запорожцем, чи круглоицею молодицєю, чи гордою та пишною, молодою Киянкою. Всі нас дуже сердечно вітали, промовляючи: "Хлопці коли б у нас не так бідно діялось, ми б жадного з вас домів не пустили але запросили до себе в гості.

Але бачите що наші коншки із Свяченним скромнечкою, то прийміть тільки щире та тепле слово привітання за це, що прийшли до нас на Великдень та підяли нас на дусі в нашій твердій вірі в перемогу Вічної Правди та Справедливоosti:

Христос Воскрес —
Воїстину Воскрес !"

Отак ми зустрічали торжество Святої Воскресіння Господнього в Києві, на Україні, року Божого 1920.

ГА ГІ Л КИ

Передав Евген В. Курилюк

А з-за ліса темненького, нема мого
мilenького, грай жуче, грай.
Нині не був, завтра прийде, принесе
ми локоть бинди, грай жуче, грай.
Локоть бинди, локоть стяжки, пошілує
бодай трошки, грай жуче, грай.
Поцілює, повбіймає, бо він мене
з давна знає, грай жуче, грай.
Поцілює, приголубить, бо він мене
з давна любить, грай жуче, грай.

* * *

Не дивуйся, товаришко, що я
наробила —
наквасила огірочки, та не посолила.

* * *

Стояла на толоці, моргала на
молодців. З гаю, молодші, з гаю,
я чорні брови маю.

* * *

Ой піду я у садочок, заграю
в листочок, буде милий
пізнавати, чий то голосочок.
Буде милий пізнавати, та буде
питатись, ой чияж-то дівчишнька
вміє в листок грati.

* * *

Ой співайте, дівчаточка, ой співайте
крайні, на парубків не дивіться,
парубки не файні.

* * *

ПОРТРЕТ ОТАМАНА СІРКА

Дніпропетровський музей ім. Д. І. Яворницького зберігає багато пам'яток матеріальної культури українського народу, а серед них свідків життя та героїчних подвигів запорізького козацтва. Багато з тих пам'яток зібрав сам Яворницький. Він, один із перших дослідників історії козацтва опублікував — славне пародійне "листування" запорожців з турецким султаном, яке пов'язане з бойовою діяльністю отамана.

Хоробрість і відвага отамана І. Сірка привертала спеціальну увагу дослідників. Про його хоробрість, полководницький талан говорили не тільки сучасники, це відзначили і літописці пізніших часів. Татарські загарбники називали Сірка "рус-щайтан" (руський чорт). І. Сірко був погрозою не тільки для татар, але теж і на Західну Європу. Брав участь у 55 битвах і майже завжди виходив переможцем. Час його діяльності від 1659 — 1680 років.

Іван Сірко народився в селі Мерефі на Харківщині. Дата народження невідома. Його могила у селі Капулівці на Нікопольщині зберіглась до на-

шого часу. Зберігся і нагробок із написом:

"Року Божого 1680, місяця августа 1 дня представився раб Божий Іван Сірко Дмитрійович, отаман кошовий війська запорізького..."

Коли води Кахівського моря загрожували зруйнуванням могили отамана тлінці останки були перенесені в безпечне місце 24 листопада 1967 р.. Спеціальна комісія розкрила могилу Сірка. Кістяк отамана був трохи ушкоджений. Останки отамана переклали в нову домовину і перенесено не подалік села Капулівки в безпечніше місце. Тут і поставили нагробник із старої могили.

Працівники Медичного інституту дослідили останки і встановили, що Сірко помер у віці 70 - 75, його ріст був 174 - 176 сантиметри. Череп отамана передали до антропологічної реконструкції. Тепер Галина Лебединська, кандидат біологічних наук взялася відтворити обличчя отамана Сірка. Г. Лебединська віддала вже музееві рисунок обличчя Сірка в профіль. Тепер вона працює над створенням скульптурного портрету отамана Івана Сірка.

Михайло Чхан

« ПРАВИЦЯ »

*"Після смерті кошового І. Сірка запорожці довго возили в походах його праву руку, як запоруку звитяги".
(З легенди).*

Шістдесят перемог
засріблились у вусах, як тирса,
Проорали літа на лиці
шістдесят борозенок,
У правиці затиснута сила —
страшна, богатирська —
Нечайів, Кривоносів, Голот,
Богунів, Морозенків.
Шістдесят перемог
(чи, як, мовлять учено, "вікторій")—
Шістдесят чорноморських
збайдачених волею штурмів:

Тільки дібляться роки,
мов коні — татарські, скажені,
Тільки спогади палять
немов самопали в кошев'ї.
Міг спинити рукою
турецьку згадючену кулю,
Міг султану зсукати
козачу закурену дулю,
Міг орду зупинити
червоним, як блискавка, свистом,
Гахнув чорта з пістоля —
як млинув ногами нечистий !
Що було й королям, і царям
не під силу,
Міг отаман і те,
бо недармаж

султана трусило!

Міг і лаврів придбати в Синопі
якийсь оберемок —
Міг на світі усе
невразимий, мов час,
характерник.
* * *

Тільки, хто Дніпро із шляху зверне?
Хто вгада, коли падуть дуби?
Звісили, мов запорожці, верби
До води заплакані чуби.
На пісок розкрушується камінь,
Висиха під осінь Базавлук...
Ой, помер, помер Іван-отаман —
Молодик зламався, ніби лук.
Що віддати? Голову чи волю,
Щоб цей день, мов привид миттю
зник?

Тугою терпкою, січовою,
Як росою, впився Чортомлик.
Ні заплакати, ані скривиться,
Не впаде з очей роса гірка...
Де ж вона — незборена правиця,
Лицаря вкраїнського Сірка ? !
* * *

Ой, гикнулось не раз кошовому
в могилі легенько !
Ой, наснилось йому ж

(отаке лиш герою присниться!).
Що гуляє по світу,
мов стяг,
мов нещадна легенда,
Отаманова сила —
його відчайдушна

правиця.

Ой, гуляє вона —
не зверта ні одній перепоні !
І довіку не буде
турецький "півмісяць" уповні,
І ніколи короні не stati
”Од можа до можа”,
І ніхто подалати козацького духу
не зможе.
Дух Сірка проліта
над Кахівським розгойданим плесом,
Над зракеченим віком,
над свистом шляхів

гостролезим,

Доручає, мов шаблю,
і совість, і долю долоням,
Щоб не снились степи
і новітнім усім людоловам.

"ДНІПРО" ч. 2, 1967 р., стор. 42-43.

— ● —

I. Пуха

ПРО ШКОЛИ В ЗАПОРІЗЬКІЙ СІЧІ

Скорочено за "Українським Історичним Журналом" ч. 3. 1969 р.)

Про запорізьких козаків, їх ролю в історії українського народу, про боротьбу проти польської шляхти та татаро-турецьких загарбників опубліковано чи мало праць. Проте ще не всі сторони життя й боротьби запорожців, зокрема освітня діяльність козаків, досліджені й висвітлені. З'ясуванню цього питання й присвячена дана публікація, написана на основі друкованих праць та архівних джерел.

Перша школа на землях "волиностей війська запорозького" була відкрита "зачинальнянням" Конна в 1576 році. Недалеко відчинінного Ново-московська Дніпропетровської області, у фортеці, спорудженні запорожцями на острові, оточеному з трьох боків рікою Самарою та її рукавом Самарчуком, було збудовано невелику дерев-

в'яну церковцю, а при ній — "инітарій" та "загальну школу". У школі могли навчатися всі бажаючі малолітні і дорослі, хлопчики і юнаки. У 1602 р. при самарській церкві засновано козацький Пустинно-Миколаївський монастир. З того часу школа стала називатися "манастирською".

Тяжкі випробування випали на долю цієї першої запорізької школи. Не раз з фортецю-манастирем вони витримували натиск ворогів, не раз зникала у вогні пожеж. Та запорожці знову відбудовували її. Так, наприклад, вона була зруйнована в 1635 р. польськими військами, в 1654 р. — турками та татарами, 1672 р. її було відновлено, а в 1690 р. в час "морової поїнесті", щоб не допустити поширення хвороби, її разом з монастирем спалили самі козаки. 1712 та 1736 рр. — знову горіла.

1750 р. в монастирській школі двоє вчителів навчали 87 учнів. На той час

це було значне число

1659 р. на Чортомлицькій Січі була відкрита січова військова церква з школою при ній. Школа вважалась центральною, головною. На так званій "Новій Січі", на р. Підпільний, біля синішнього с. Покровського була відкрита школа, в якій за свідченням очевидців навчалося 50 малолітніх учнів і близько 30 молодиків.

Крім названих на Запоріжжі існували парафіяльні школи — при церквах, у центрах палаців, слободах, селах. У 1776 р. на загальній військовій раді козаки ухвалили відкрити школи при церквах майже всіх парафій і значною мірою що ухвалу зреалізували.

За даними відомого дослідника історії запорізьких козаків Д. Яворницького на Запоріжжі було 44 церкви.

Крім загальноосвітніх, на Запоріжжі існували спеціальні школи, що готували співаків, музикантів, адміністративний апарат та ін. При Січовій школі співаків готував особливий відділ, який з часом виділився в окрему школу "вокальні музики і церковного співу". С. Мишецький писав, що слава про неї розійшлася далеко і вчитися юди/приходили з усієї "Малоросії", з Києва і з Польщі. Всього у цьому закладі навчалося понад 30 учнів. З 1770 р. його було переведено з Січі в слободу Орловщину, на лівий берег р. Орелі. Подібні школи існували і в палацках.

Славнозвісною на Запоріжжі була "полкова музика", яка включала в себе кобзарів, довбашів, сурмачів, трубачів, а також скрипалів, цимбалістів та органістів.

У 1754 р. гетьман Яким Гнатович організував на Січі школу, яка готувала полкову старшину, військових канцеляристів та інших фахівців для різних адміністративних посад у козацькому управлінні. Проіснувала вона 15 років, до турецької війни.

У запорізьких школах освіту здобували хлопці — діти батьків, які жили на землях Січі і належали до різних станів. Навчалися також хлопчики католиків та юдів, яких "за старим звичаєм" запорожці привозили з походів

і усновляли з метою зробити з них воїнів і "навернути" до православної віри.

Запорізькі школи, продовжуючи освітні традиції братських школ, відзначалися змістом своєї навчально-виховної роботи. Їх діяльність становила новий, вищий етап в історії школи на Україні. Запорізькі козаки активно боролися за збереження національного характеру школи, культывували в ній дух глибокої народності, любові до рідного народу, його мови культури, віри звичаїв. І це знайшло свій прояв перш за все в тому, що навчання в усіх школах на Запоріжжі йшло на рідній "руській" — діловій мові тогочасної України. Предметами навчання в цих козацьких школах були "руська" та старослов'янська мови, письмо й лічба, закон Божий, спів, музика.

З допомогою "закону Божого" через школу духовенство та старшина прагнули виховати учнівську молодь в дусі православного послуху та покори, поваги до церкви, її отців та старшин, яких зображувала навіть на іконах.

На уроках музики та співу розучували й співали псалми, канати, а також народні пісні, думи тощо. Цим предметам надавалось великого значення і деякі з пікіл називалися школами "вокальної музики та церковного співу".

У Січовій школі вивчали також латинську мову, літературу, риторику, геометрію, географію, астрономію, військову справу та інші. Велика увага зверталась на вивчення латинської мови, яка на Заході була міжнародною мовою науки, торгівлі, законодавства та дипломатичних відносин. Вчили навіть на ній складати вірші.

Суворі умови життя, постійна небезпека ворожого нападу вимагали від козаків всеобщої та воєнної підготовки. І в школах учні проходили курс воєнно-фізичного виховання. У непролазних дніпровських плавнях та лісах, в степу учні під керівництвом досвідчених і випробуваних в боях козаків гартували себе, вчилися володіти зброєю.

Фізична підготовка, витривалість, спритність, хоробрість перевірялися на веслових змаганнях, що проводились на Дніпрі вище порогів. Перемагав той, хто першим досягав протилежного берега точно проти місця старту. Одним із серйозних завдань було подолати на "чайках" пороги всіх трипідцяти каскадів. Та й цього було мало. Як свідчить І'єр Шевельє, щоб називатися "їстинно запорозьким козаком", треба було на "чайках" "зробити подорож по Чорному морю".

Практику учиці проходили і на полях битв. Найбільш підготовлених, фізично загартованіших козаки брали з собою в походи, де на ратному полі школярі вдосконалювали свої бойові навички, переймали військовий досвід старших, навчалися науки перемагати. Як згадував один із запорожців, "молодиків у школі і не в школі учили... на коні репяхом... сидіти, шаблею рубати і відбиватись, з рушниці зорко стріляти і списою добре колоти, а практики було досить. Як сказано в пісні:

"Ой, батьки збираїте дружину,
Ходім врага бити;
Беріт і малу дитину,
Щоб знала чк вражного сина
Лупити".

У навчально-виховній роботі козаки цінували позитивний приклад з боку вчителя та дорослих, умовляння роз'яснення, а також "самовільне каяття" та "словесне катування".

Учиці мали свої "вольності", досить широкі права. Учень міг залишити школу в будь-який час і зайнятися іншою справою. Оскільки термін навчання в школі не був визначений, деякі учні залишалися в ній надовго, при цьому в їхні обов'язки входила допомога священику в церкві. За зразком усього війська у них було виборне курінне управління, свій отаман і кухар. Щкільним отаманом могла стати людина "письменна" і навіть "цікава", тобто допитлива і вчена.

Січова школа мала двох отаманів, одного — для учнів старшого, другого — для учнів молодшого віку. Вибирали їх і скидали самі учні в кінці

кожного року. Такі "вольності" були і в школах, відкритих у палацích.

В історії освіти вважається, що самоврядування було вперше введено на зразок римської республіки у 1761 р. швейцарським педагогом Мартіном Платоном. Пізніше 1897 р. була спроба ввести його в одній із шкіл Нью-Йорку. Як бачимо, в запорізьких школах учівське самоврядування було запроваджено набагато раніше, ніж у Швейцарії і тим більше — в ЗСА.

Запорізькі козаки виключну увагу приділяли вибору вчителів, ревниво слідкували за їх поведінкою та працею. У першій запорізькій Самарській школі вчителювали ієромонахи Київського монастиря. У Старокодакцькій школі навчав дітей дяк Кирило Жалдак. Головним учителем Січової школи в останні роки її існування був ієромонах-установник січової церкви Леонід. Він виконував ще й інші функції: турбувався про здоров'я учнів, сповідав і причащав, ховав померлих тощо. В його обов'язок входило детально доповідати про життя школи коштовому отаманові.

В Орловицькій школі головною дієвою особою був улюбленець коштового Кальнишевського "зnamенитий читач і співака" дячок Михайло Кафізма. Вчителі на Запоріжжі були високоавторитетними і поважними людьми. Їм надавалося звання "військових служителів", а крім того вони одержували необхідне забезпечення..

Вчительські посади в запорізьких школах займали також старші учні, які добре вчилася. В міру засвоєння ними школальної премудроosti, вони самі ставали учителями і під керівництвом головного майстра "дидискала" навчали менших. Таких учнів-учителів називали "виростками інклінами"... В історії педагогіки вважається, що взаємне навчання, відоме під назвою "бел-ланкастерської системи", на прикінці XVIII ст. застосовувалось в Індії та Англії. Отже і тут необхідні уточнення, бо на Запоріжжі це мало місце ще раніше.

Учиці Січі брали участь в усіх подіях, святах тощо. Співом зустрічали воїні запорожців, що поверталися з бойових

походів, прославляли їх звитяги. У святкові дні воїни читали перед старшиною та козаками вірші, співали, колядували під вікнами січового товариства, грали в веселих інтермедіях. На Різдво ходили по куренях з "Зіркою" а новорічного вечора — з "Маланкою". На Запоріжжі, на яке не помириювався царський указ про заборону "скоморошества", при школах силами учнів були створені театри — вертепи, які виступали зі своїми виставами по дворах, парадіях, на хуторах та зимівниках воїнів-запорожців.

На Запоріжжі вперше в історії освіти керівництво і контроль за роботою школи здійснювали світські особи. Загальне управління освітою, всіма школами зосереджувалось у руках копівого отамана, безпосереднє — у начальника "світської освіти дітей, тобто вибраної на цю посаду старшини, якому надавалося звання "військового служителя".

Вся справа освіти на Запоріжжі була взята "на кошт війська", тобто, по суті на державний бюджет. За традицією запорожці при розподілі платні, провянуту, прибутків з шинків, лавок, рибних і звіриних ловів, навіть воєнної здобичі, віддавали "звичаєм узаконену" частину на школу.

Доброю справою на Запоріжжі вважалися пожертви на школи. Так 1771 року полковник Новокодачкої паланки Степан Блакитний пожертвував на "утримання школи та шпиталю при ній" тисячу турецьких червінців.

В одному з документів Коша Січі Запорізької читаемо, що куреня Полтавського Григорій Щербина "за новітство того селища, а особливо за відсутністю лісу подарував на цю школу свою власну хату". Навіть бідні козаки, якщо їм вдавалося заробити якісь заощадження, дарували на освіту свої "горьовані" гроші. А коли козак помирав, то "за звичаєм" певну частину свого майна заповідав на школу.

Учні запорізьких школ мали "виключне право" колядувати, вітати з святаами, дзвонити в церкві, продавати ладан, читати псалтир над померлим чи вбитим в бою козаками, за що одержували "багато харчів та громшову

плату". Певну винагороду вони отримували за співання та декламування у святкові дні перед старшиною, за співи перед козаками в час їх дозвілля. Зібрали таким чином гроші та харчові припаси складали "загальну школину суму", якою завідували школині отамани.

У 1760 р. на Запоріжжі лютувала моровиця. Було вжито заходів щоб убеежити учнів. За порадою компової їх було вивезено з Січі на р. Підпільну, на луки, "на свіже повітря" та "свіжу воду".

Вихованці запорізьких школ — писар та інші канцеляристи — завжди користувалися у козаків більшою повагою, ніж прибулі. Значна частина випусників козацьких школ ставала паламарями, дяками та дияконами у парадіях "волностей війська запорізького", які заселялися в той час. І попервах контингент парадільного духовенства краю значною мірою складався саме з вихованців Січової школи.

Безперечно, що завдяки освітній діяльності козацьких школ на Запоріжжі в той час спостерігався відносно високий рівень грамотності серед "низового товариства". І не буде перебільшенням твердження запорожця Микити Коржа, який вазначує у спогадах, що на Січі "були такі грамотні, що в Лаврі і в столицях рідко знайти можна подібних їм".

Отже, створена козаками система освіти була достатньо розвиненою. Запорізькі козацькі школи — це самобутні, передові на той час учебні заклади. Їх освітня діяльність має значення як свій вагомий вклад у культуру українського народу.

ЧАСТИНА ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

- 1) К. Гуслістий, О. М. Апанович — Запорізька Січ та її прогресивна роль в історії українського народу. Київ, 1954.
- 2) Исторический обзор православной христианской церкви в пределах нынешней Екатеринославской епархии, Екатеринослав, 1876.
- 3) Д. Еварницкий. — Исторія запорожських казаков. С. Петербург 1892.
- 4) Самарський Екатеринославської єпархии Пустынно-Николаєвський монастир. Екатеринослав, 1873.
- 5) Д. Еварницкий — Запорожье в остатках

- старини и преданіях народу. С. Петербург: 1888.
- 6) А. Ригельман — Летописное повествование о Малой России, ея народе и казаках вообще. Москва 1847.
 - 7) П'єр Шевальє — Історія війни козаків проти Польщі. Київ, 1960.
 - 8) Устно повестование Никиты Коржа. Одеса, 1842.
 - 9) Ф. Шербина — Сечевая школа. "Киевская Старина" 1891.
- (За браком місця редакція "УК" не може подати всіх 64 назв матеріалів і літератури використаної автором повищої праці).

Лесь Романів

КОЗАКИ У ФРАНЦІЇ

(Скорочено за "Крилатими")

В 1635 р. королівська Франція видала війну Еспанській імперії, яка в той час загрожувала цілому рядові європейських держав. Еспанці тримали міцну флоту біля побережжя Франції та Англії, а в прибережному місті Дюнкерк стояла в неприступній фортеці еспанська залога з 5.000 відбірного війська. Тому Англія, Франція та Нідерланди почали війну з Еспанією.

Майже десять років тривала та війна на морі й суші, але еспанські кораблі контролювали побережжя, топили французькі судна, загрожували Нідерландам, а фортецю Дюнкерк голі було відібрати в еспанців.

У Версалі під Парижем шукали якоєсь розв'язки, треба було допомогти. Тим часом французький посол у Польщі, граф де Брежі, багато чув про славетні морські походи українських козаків-запорожців, які не раз нападали на велику тоді Оттоманську імперію (тепер Туреччина). Цей посол порадив міністрові Франції кардиналові Мазаріні.

... Французький королівський післанець таємно прибув на Запорізьку Січ і провів успішні переговори з полководцем Богданом Хмельницьким, полковником Сірком Іваном (родом із Харківщини) та отаманом Солтенком. Український науковець проф. Ілько Борщак відкрив в архіві Міністерства закордонних справ Франції такого листа графа де Брежі до Парижу:

"Цими днями був у Варшаві один із старшин козацької Нації, полковник Хмельницький, про якого я мав честь писати Вашій Еміненції. Він був у мене, я мав з ним дві розмови. Це лю-

дина освічена, розумна, дуже добре знає латинську мову. Що стосується дружби козаків у його Величності, то, якщо війни з турками не буде, Хмельницький готовий допомогти мені в цій справі".

Все було домовлено. Французький уряд запросив майже дві тисячі пінних та вісімсот кінних козаків, виплачувуючи рядовикам по 12, а полковникам і сотникам по 120 талярів. Богдан Хмельницький, полковник Сірко та отаман Солтенко з козаками попливли з пристані в Гданську до берегів Франції. Запорожці домовились, що вони здобудуть Дюнкерк і після того повернуться в Україну.

Теперішній молодий український історик П. Мусіенко, який живе в Україні, зумів зібрати майже десять копій географічних пляшів і мал битви за місто Дюнкерк. Коли б наші молоді науковці почали розшуки в архівах Франції, Голландії, Бельгії, Англії та Еспанії, то вони напевно знайшли б ще більше документів, бо згаданий історик не має права подорожувати за кордоном, щоб вивчати історію Гетьманської України — це невигідна окупаційній боярської Москви. Ось що він розповів про успішний козацький бій за здобуття українською силою міста Дюнкерк:

У жовтні 1645 року запорожці плили морем на кораблях типу "Флейти" з пристані в Гданську до Кале. Біля Дюнкерка еспанські судна пічної патрулі напали на них вночі Сірко і Солтенко примушені були оборонятися. Полковник Іван Сірко наказав козакам вивісити на щоглах білі прапори (ніби козаки здаються) і заманити еспанців на свої кораблі. Як тільки ес-

панські кораблі пришвартувались (себто підійшли цілком близенько, стіна об етіну) до козацьких флейт, козаки почали бій і полонили їх. Вони взяли в полон і командира фортеці Мордик. Але корабель Сірка був пошкоджений і козаки мусіли причалити до берега. Вихід один — штурмувати фортецю зневацька вночі, або попасті в полон еспанців.

Запорожці вирішили почати бій. Сірко з частиною козаків пересів на стоячеві судна ворога. Командирові фортеці Мордик наказали стати на капітанський місток і каналом вести кораблі у фортецю. Так у нічній темряві вони каналом минули лоцманську башту.

В цей час почався морський відплив і кораблі отамана Солтенка сіли на мілину. З наказу Сірка запорожці Солтенка пішли в обхід фортеці. За містом запала пожежа.

Запорозькі козаки кинулися з суден у воду, хто пішки, а майже тисяча на конях. Це було незвичайне видовище: у червоних, синіх, зелених, малинових жупанах і шараварах, у ко-

зацьких шапках, із списами, самопалами й шаблями в руках, хоробрі козаки так ударили по фортеці Дюнкерк: з суши і моря, що еспанські вояки розгубилися, захитались і після не дуже довгого спротиву — почали тікати. Але куди тікати? З усіх сторін серед темної ночі, освітленої пожежою, на них бігли та мчали українські воїни. Запорожці брали еспанців у полон, розброювали й передавали їх до рук французького командування.

Зробивши своє, козаки, хоч мали великі втрати, повернулися в Україну.

У французьких державних архівах є записи, що деякі французькі генерали не були задоволені з козаків тому, що вони, мовляв, не трималися "воєнних правил". Але ті "воєнні правила" були прийняті в Європі ще в дуже давні часи. А запорожці застосували свою тактику і стратегію, щоб здобути перемогу. Недаремно ж визволене населення Дюнкерку вітало їх, як герой і як про герой писала про них, тодішня західноєвропейська преса.

Ліна Костенко

ДУМА ПРО ТРИ КАМЕНІ

**Гей, виїжджає козак молоденький
у чисте поле,
в першу дорогу
Очі рукою прикривши від сонця,
дивиться вслід йому ненька з порога.
Кінь вороний виграє, басує.
Гей, у коня ще й копита не збиті!
Сивий полин огортається пилом,
перепелиця ховається в житі.**

**Іде козак,
підганяє коня
в чистому полі
три дні навманя.
Вже й пшениці відшуміли, і жито.
Трави буяють на перелозі.
Раптом урвалась дорога бита —
камені три стоять на дорозі.
Чорний, та білий, та ще й рожевий.**

Так, як звичайно в казці буває,
Скочив козак з вороного на землю,
напис на чорному пильно читає:

"Підеш ліворуч, загинеш нізащо.
Зірвешся з кручі у пріrvу, юначе.
Хоч і загинеш, ніхто не згадає.
Нічим згадати буде, козаче".

У козака мурахи за плечима,
Камінь рожевий знайшов очима:
"Підеш праворуч — не пошкодуєш.
Рівна дорога,
спокійна дорога
Всякі удачі на кожному кроці.
Щастя без сліз. Без борні - перемога".
Що ж, це вже краще, це друге діло.
Дивиться хлопець на камінь білий:
"Прямо поїдеш — дорога в гору.
То нелегка, нерівна дорога.
Втомленим, хворим, а може, дітям
ти віддаси свого вороного.
Сам підеш пішки у передгр'я.

Знатимеш світлу глибінь зворушень.
Люди тобі подарують довір'я,

ти ж подаруєш їм світлу душу.
 Будуть вибійни, будуть квіти.
 Буде тривога, а часом і втома.
 Ну, а чи дійдеш ти до вершини,
 це не відомо...
 Це невідомо".
 Тихо у полі шемріє вітер.
 Чорний чорніє похмурістю літер.
 Камінь рожевий кличе, здається,
 кожною літерою сміється.

В білого тільки спокійне обличчя.
 Він не відштовхує і не кличе.
 — Хочеш? — іди.
 Не хочеш? — не йди.
 Різні є люди у сивих віках.
 Доля твоя у твоїх руках.

Більше не їде козак навмання —
 Справив на білій камінь коня.

— ● —

Богдан Мазепа

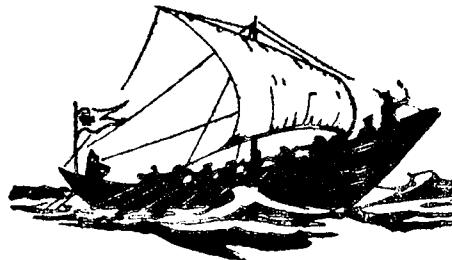
ЧОРНЕ МОРЕ

Шумить, вирує Чорне море,
 Б'ють хвилі грізно в береги.
 Ніхто стихії не поборе
 І не скує її снаги!

А вітер рине, навіває
 Пісні про славу степову —
 Як предки йшли у бій кривавий,
 Як Січ карала татарву!

Коли з Дніпра і сонних плавнів
 На море мчали байдаки,
 Коли у герці гураганнім
 Вінчали подвиг козаки!

Шуми, вируй, козацьке море!
 Нагадуй славу січову!
 Ще стрінеш ти колись сувору
 Нову когорту бойову!

"За волю, за долю, за славу України!
 Вперед, милий брати, ідім...
 І працею нашою рідні Руїни
 Синам українським вернім!..."

Іван Орлов-Орленко, Полк. УВК
 Софія (Болгарія) р. Б. 1926.

Василь Ємець

КОБЗА — БАНДУРА
(“Кобзарський листок”)

Кобза це не тільки найбільші оригінальне мистецтво України, що повстало з понад тисячою пітніх глибин української духовості нашої землі, але це одна з найкращих оздоб нашої нації. Кобза, це сама душа многострадального, великого Українського Народу, що жила в його одійшовших у вічність поколіннях, що живе з ним інні і що буде жити в його наступних поколіннях !

Кобза, це тихий, але духовно могутній дзвін, що будить, хвилює, витискає сльозу, що захоплює та кличе нас до братньої згоди й до найбільшої жертви для Батьківщини !

Кобза, це послій духових скарбів та наших національних гордощів з часів велиокняжих та гетьмансько-козацьких предків наших.

Кобза, це наука для многих СЛІПІХ, глухих та запаморочених чужою духовістю земляків наших на рідних землях і в розсіяні сущих !

Кобза, це чарівниця з чарівниць, що, як ніхто і ніщо, солодко й зворунаюче очаровує синів і доньок України та підносить нас з тимчасової пустки матеріяльного у вічне царство духа, без якого всі наші і найдаліші матеріальні зусилля не спричиняться до державного відродження України.

Народ так довго живе, як довго живе його національне мистецтво. Кобзарство, це наше найбільш питоме й найбільш властиве нам наше національне мистецтво. Воно сягає в наші ще дохристиянські часи, бо вже тоді наші предки мали кобзу, про що знаходимо підтвердження в арабських описах нашої Батьківщини з тої понад тисячоліття віддаленої від нас доби. І так довго, як живим на Україні кобзарство — не страшні для Українського Народу ні Соловки, ні Колими, ні тюрми, ні тортури, ні самі розстріли новітніх лицарів-кобзарів. Їх незнані могили — це предтечі-вістуни ще небувалого в історії кобзи майбутнього відродження кобзарства, яке впіше в ній не одну сторінку його традиційного героїзму, слави та відданості Батьківщині !

Кобзарство, як на те Божа воля, становить однією з пайбільших окрас України, яка вже не задовго прийде в родину вільних народів у всій своїй красі, могутності та державній величі !

Тож, віддавши честь героїчному КОБЗАРСТВУ й низько схиливши голови перед світлою пам'яттю знаних і незнаних кобзарів-мучеників —

ГОРІ ІМІЄМ СЕРЦЯ !

... Козачина була класократією, тобто в українських умовах найбільш здатною до влади аристократією, яка тому, що вона себе за аристократію вважала, ставила вимоги перш за все ДО СЕБЕ, а не до народніх мас. Вона не перекладала своїх державних обов'язків на народ, а давала сама приклад народові, як треба ці обов'язки виконувати. Вона не йшла за народом, а вела народ за собою.”

Вячеслав Липинський

“Хто не знає свого минулого, той не вартий свого майбутнього. Хто не шанує видатних людей свого народу, той сам не годен пошани”.

Максим Рильський

У ЮВІЛЕЙНУ 60-ТУ РІЧНИЦЮ У.В.К.

(Невикористана її змарнована військова сила УВК в будівництві Української Держави. Помилка, яка не дозволяє направити).

Про Українське Вільне Козацтво, що почало організуватися на Україні вже з перших днів революції в Росії 1917 року, досить багато написано. Шишути про цього першого організатора і учасника УВК, пишуть друзі й пишуть недруги. Перші, не забарвлені партійною лівізною й стоячи на самостійницькому грунті України, пишуть про тодіній козацький рух як велику рушійну українську військову силу, що зорганізувавши самочинно, ставив збройно на едино правильному самостійницькому шляху в обороні українських інтересів, будови і закріплення Української Самостійної Держави. І це заєвідчли вони великими жертвами 1917-20 рр.

Другі теж дивляться на Вільне Ко-

зацтво як на реальну тоді силу, але заражені марксизмом хотіли бачити Вільне Козацтво зародком української пролетарської червоної армії (За Христюком), згідно "міліції". І про це іще й тепер пишуть й виправдують, бо їм важко призвати, що саме це й загубило Вільне Козацтво, бо після цього воно спинилось у своїм буйнім розвитку. Та вони засліплени в марксизмі, раді б звалити вину на українські самостійницькі чинники і, на жаль, багато ще незрячих прислуховуються цьому гідкому баламутству. Може незручно є пригадувати ці події у Ювілейну 60-ту Річницю. Та пригадуючи їх, не має в нас наміру кидати в будь-кого каменем, бо минулого ніхто вже не має сили завернути. Пригадуємо це для історії про яку говорять, що вона є вчителькою життя. Нисав наш гений і пророк Тарас Шевченко: "Коли б ви вчились так як треба, то й мудрість була би своя". Отже пишемо і пригадуємо, щоби всі ми вчились з минулого так як треба...

Цо думали і писали про Вільне Козацтво в 1917-му році (і тепер є ще подібні "письменники") та як розуміли тодішні наші провідні чинники українську державність, хай послужать деякі паведені винятки з книги: «Українська Революція — Павла Христюка, Замітки і Матеріали до Історії Української Революції 1917-1920 рр., Камянець-Віденський 1919-1920 р.» Хай це, бодай частинно, послужить читачам виробити собі об'єктивний погляд про хід подій в Україні і правду про Вільне Козацтво в цьому революційному часі.

На сторінці 187, Том II, читаємо: "Добровільна, напів-військова Організація селянства, відома під ім'ям Вільного Козацтва, виникла цілком стихійно, почасти під впливом потреби охорони сел від бандитизму і грабіжів, що почали ширитися після упадку дореволюційних органів безпеченства на місцях, почасти під впливом свідомості необхідності збройної оборони економично-класових інтересів селянства, почасти ж під впливом ро-

мантично-історичних традицій-спогадів про колишнє козакування. За кілька місяців цей рух досить значно розрісся. В травні-червні (ст. ст.) деякі повіти Київщини цілком "покозачились". Спочатку революційна демократія не звертала особливої уваги на цей рух, але пізніше, власне після II Всеукраїнського Військового З'їзду, Генеральний Військовий Комітет і Генеральний Секретаріят почали вжити заходів до того, щоб ввести цей рух в певну колію і правні форми, маючи на увазі, що, залишений без керівництва, він може підпасти під вплив ріжких авантюристичних елементів, як воно потім і сталося в дійсності". (В цитатах правопис залишаю без змін. П.Б.).

І далі на цій же сторінці:

В перших днях жовтня (ст. ст.) в Чигирині на Київщині відбувся Перший Український З'їзд Вільного Козацтва, який розглянув спротив поширення і внутрішнього устрою "козаччини" на Україні і виніс слідуючі постанови:

1. "Закладаючи, по стародавньому звичню предків-запорожців, перші підвалини організованої збройної сили української демократії, поставити собі найпершим завданням, щоб вільне козацтво стало військом народу і щоб єдину метою його існування була охорона інтересів і прав народу, а не пануючих клясів, до якої б нації ці кляси не належали".
2. "Утворити Генеральну Козацьку Раду з Наказним Отаманом на чолі. Генеральна Рада має в найближчім часі скликати губерніяльний з'їзд, щоб обрати кошових отаманів з старшиною, що надаста організованості і сили козацькому рухові".
3. "З огляду на те, що Генеральна Рада робитиме велике діло по охорооні здобутків революції та прав народу, а також бере на себе захист краю від руїни в час демобілізації, з'їзд домагається, щоб на утримання Генеральної Ради та всієї старшини було призначено державні кошти. Генеральна Рада Вільного Козацтва має перебувати стало в місті Білій Церкві на Київщині".

"Цими постановами I-го З'їзду вільному козацтву надавалось вже виразної форми якоєв'ї автономної військової організації, тоді як воно по суті не було таким і мало розвиватись в іншому напрямку. Так, по думці київського губерніяльного національного з'їзду (що відбувся 1-2 вересня н. ст.), вільне козацтво мало бути народною міліцією, підпорядкованою місцевим революційним органам. З'їзд в цій справі постановив "негайно по всій Київщині зорганізувати людей, необов'язаних до військової служби, вільне козацтво, котре, будучи в розпорядимості українських революційних інституцій, виконувало б обов'язки народної міліції і боронило інтересів трудового народу України і української революції". "Саме селянство дивилося на вільне козацтво, як на ту реальну силу, яка зможе не тільки забезпечити його від грабіжів і бандитизму, а ще й допоможе йому одстоїти свої

класово-економічні інтереси".

В дальніому автор "Заміток" стверджує, що Вільне Козацтво принесло багато користі трудящому селянству, воно сприяло розбій і встановило спокій в Звенигородщині та часто лише своїм авторитетом приносило дуже корисні наслідки. І не в одній Звенигородщині заіснувало Вільне Козацтво. Пустило воно свої корінці в Білій Церкві і в Умані, в Каневі, в Ніжині, Полтавщині й Кубанщині. Десятки тисяч налічувала, ця нова "самочинна" організація, перекинувшись навіть і в міста, оообливо на Катеринославщині.

"Однаке" — пише автор "Заміток" на сторінці 188:

"Здорове зерно вільного козацтва не дало тих наслідків, які могло дати. Особливо це треба сказати про сільське вільне козацтво, яке "добрі люди" постарались задурити козацькими жупанами, старими пістолями, чубами та гайдамацькими шилками. Генеральна Рада, обрана на I З'їзді, попала під великий вплив ріжких "самостійницьких" елементів і авантурників — генерала Скоропадського та його попіхача — молодого старшини Полтавця-Острянці. Користуючися національно-романтичними козацькими традиціями, що ще жили в селянстві, Скоропадський почав вживати, через своїх агентів, заходів до того, щоб використати національний романтизм в реакційних цілях — а саме, щоб зробити вільне козацтво організацією заможнішого селянства, спосібного стати підпорукою гетьманщини. Це й загубило козацтво".

Аж напрошується бодай кілька завважень, бо як бачимо з наведених вище цитат, особливо ж останньої, то автор "Заміток" таки дуже перестарається, приписуючи загибелі тодішнього Вільного Козацтва генералові Скоропадському й "старшині" Полтавців-Острянці та їхнім "агентам". Він бідькається, що Вільне Козацтво не стало зародком української пролетарської червоної армії згляди міліції, як цього бажав собі Володимир Винниченко, що стояв тоді на чолі Генерального Секретаріату внутрішніх справ. Але автор не доглянув, що це противиться постановам Першого Українського З'їзду Вільного Козацтва в Чигирині. Він призабув також що писав про загибелі Вільного Козацтва в цьому ж таки томі на стор. 15-16, і, хоч цитати зайняли вже багато місця, але наведемо ще і цю, може останню:

Отож на сторінці 15-16 читаємо-

"ІНТЕРЕСНОУ В ТОЙ ЧАС СПРАВИ ОРГАНІЗАЦІЇ "ВІЛЬНОГО КОЗАЦТВА", що САМОЧИННО ШИРИЛОСЬ ПО ВСІЙ УКРАЇНІ В ФОРМІ ВСЕНАРОДНОГО ОЗБРОЄННЯ для захисту сел від бандитизму і оборони клясовых економічних інтересів селянства в процесі революції, НЕ БУЛО ВИКОРИСТАНО МОЛОДОЮ УКРАЇНСЬКОЮ ВЛАДОЮ. Наслідуючи петроградські зразки, вона не змогла виявити і тут своєї ініціативи, ХОЧ, ЗДАВАЛОСЬ, САМЕ ЖИТЯ ШТОВХАЛО і ГЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАРІЯТ і КОМІСАРІВ ЗВЕРНУТИ УВАГУ ЯК РАЗ В БІК ЦЬОГО "КОЗАЦТВА", а не реорганізації старого зруйнованого поліцейського апарату, названого Временним Правительством "міліцією". З'ЇЗД КОМІСАРІВ, розуміючи добре, що озброєння селянства може послужити останньому для оборони його клясовых інтересів, ВИСЛОВИВСЯ ПРОТИ "ВІЛЬНОГО КОЗАЦТВА", ЗАЗНАЧИВШИ В СВОЇЙ ПОСТАНОВІ, що НЕОБХІДНО ВСЯКИМИ СПОСОБЛМИ СТАРАТИСЯ ЯК НАЙШвидче РОЗЗБРОІТИ ІСНУЮЧІ ВЖЕ ВІДДИЛИ ВІЛЬНОГО КОЗАЦТВА, а Генеральний Секретаріят, що мав перед тим нетвердий намір використати вільне козацтво, так і не перевів свого наміру в життя. А МІЖ ТИМ "ВІЛЬНЕ КОЗАЦТВО" МОГЛО БУТИ ВИКОРИСТАНЕ ДЛЯ РЕВОЛЮЦІЇ і ДЕРЖАВНОГО БУДІВництва, бо воно як раз являлось тою силою, що саме так була потрібна в той час".

(*Підкреслення наші. П. Б.*)

На тому можна наші завваги закінчити, бо ж автор "Заміток..." ясно і недвозначно вяснює в повищій цитаті, хто в дійсності був спричинником загибелі Вільного Козацтва, а не "самостійницькі елементи", а відтак і сам поширював баламутство собі її своїм однодумцям на вічну гальбу.

Та тим виясненням усунув він та кож ще й сьогодні поширюваний "міт" що населення України в тодішніх часах було національно мало-свідоме, хоч українізація частин на фронті, дій 1-го і 2-го Українського Військового З'їзду в Києві, спонтанна організація Вільного Козацтва — це не якісь символічні факти, але це очевидний вислід повної національної свідомости учасників, змарнований, на жаль через мало-свідомий національно про-від, який знехтувавши пророчі слова

Т. Шевченка: "Не шукайте нічого па чужому полі", силкувався вмостити рідним братам соціалізм з чужого поля й тому у виселі прийшли Крути і Базар, і страшний жорстокий голод, і, Колиша й ледяна Сибір, і катування українського народу в тюрмах і в психушках, і русифікація, — все це з волі й на втіху "старшого брата-марксиста". Погибли також на засланнях й у катівнях з рук цього ж "старшого брата" і ці незрячі, пані рідині по крові, що цей чужий нам соціалізм насаджували. А все це сталося тому, що "не вчились так як треба" Бо коли б вчились, Україна сьогодні була би в ільною, багатою і сильною державою з населенням не менше 80 мільйонів. Але нації ультра-соціалісти з незрозумілих причин (вони вчились на чужому полі) боялись своїх "пануючих клясів". Незрозумілий страх й ненависть до свого рідного брата.

І які ж то були тоді нації "пануючі кляси"?

Проф. Володимир Кубайович, в книзі "Географія Українських і Сумежніх Земель", Краків-Львів 1943, на стор. 367, подає такі дані про величину господарств на Наддніпрянській Україні за переписом із 1916 року:

без засіву і власників менше

1 десятини	15%
від 1,1 до 3 десятин	20%
від 3,1 до 10 десятин	56%
від 10,1 і більше десятин	9%

Із цього зіставлення видно, що на українських землях, що належали перед першою світовою війною до Росії, мали перевагу дрібні і середні господарства, 1/3 припадала на безземельних, які мали ледве хату й садибу, та на найменші господарства (до 3. десятин), з яких не можна було вижити. Більше як половина господарств припадала на середняків, які, працюючи на своїх грунтах, могли вижити й невеличку частину своїх продуктів продати. Але, чи це була "панівна кляса", а її також боялися, бо "старший брат" називав її кулацькою", їх найбільше переслідували і ниніши, на жаль таки свої. А саме на тих середняках треба було будувати українську дер-

жаву, бо це ж була найбільше національно-свідома частина українського народу.

Залишилось ще 9%, яких можна би зачислити до "пашівної кляси і до багатіїв". Та ці великі земельні простори належали переважно до чужинців і держава вже мала приготований плян парцеляції їхніх земель між безземельних. Остаються ще з "пашівної кляси" промисловці, банкери, власники великих торговельних підприємства і под., які також були переважно в руках чужинців, та, вони, примудрій політиці урядових чинників, не тільки, що не були б шкідливі, павпаки могли багато помогти при відбудові нашої країни. З наших відомі давніші промисловці Яхненки і брати І. і В. Симиренки були меценатами української культури. Платон Симиренко — це приятель Тараоа Шевченка. В новіших часах усім відомий меценат Євген Чикаленко.

А вже найбільший парадокс рр. 1917-20 запанував на військовому полі. Чи це був наслідок комплексу меншевартости, чи вплив фагального недовір'я, факт, що командирами полків, бригад, дивізій а то й корпусів іменовано і колишніх пралорщиків, а українських генералів, штабових старшин з академічною військовою освітою в більшості не приймали зовсім, а в

найкращому випадку на мізерні писарські посади бо вони були "парськими генералами і старшинами". На військо взагалі ніхто не звертає уваги, зукраїнізовані полки і дивізії демобілізовано, вистачала "міліція", які та-кож бракувало. Розперезалась отаманщина межуюча з анархією і трагічний наслідок всім відомий Так і видно, що ми не працювали для себе але для наших ворогів. Правда, що політична консталіція була для нас в тих часах несприятлива, але військова сила була би її переломила і треба було не демобілізувати, але творити нові частини, для того був і добрий, навіть добірний, склад людський і вдосталь воєнного матеріялу, яким через нашу нездарність покористувались наші вороги. Сумний і трагічний досвід. Лиши-би вчитись і не блудити. Та ця тема не належить сьогодні до нашої річищі, вона буде напевно предметом іншого розважання-допису. Нинішній допис "У ЮВІЛЕЙНУ 60-ТУ РІЧНИЦІ УВК" закінчуємо цитатою автора "З А М И Т О К . . ." : А МІЖ ТИМ "ВІЛЬНЕ КОЗАЦТВО" МОГЛО БУТИ ВИКОРИСТАНЕ ДЛЯ РЕВОЛЮЦІЇ І ДЕРЖАВНОГО БУДІВНИЦТВА, БО ВОНО ЯК РАЗ ЯВЛЯЛОСЬ ТОЮ СИЛОЮ, ІДО САМЕ ПОТРІВНА БУЛА В ТОЙ ЧАС".

— ■ —

"Треба вміти сказати правду навіть тоді, коли це нам не подобається".

Toro

... "Бути в УВК не перешкоджує належати і до інших організацій, не ворожих ідеї Української Державності. Поодинокі члени УВК можуть мати свої партійні (крім комуністичних) переконання і бути активними в цій ділянці для добра України, але ж треба добре пам'ятати, що УВК не можна перетягати до якогось руху чи партії бо Українське Вільне Козацтво, як складова частина Української Нації, належить лише Україні..."

Військовий Отаман УВК Іван Цапко

"Терпеливість — завжди, а розpac і резигнація — ніколи!"

(Слови Гланкі, французького революціонера)

— ■ —

Бандурист Володимир

КРІПАК ЧИ КОЗАК? ...

Під гнітом жорстоких, свавільних сусідів
 Під стогін прокляття та сліз,
 Під підум канчуків та на кіл настромленних
 Скріпачений люд, ярмо ніс.
 У муках та зійнях й під частою смертю
 Крівавися потом кріпак,
 Гірш раба іому довелося животіти,
 Бо так вимагав панський смак.
 Задави панят та їх примхи нелюдські
 Що панство лиши здуматъ могло
 І гнулася спина під бичем свистящим
 Аж морщилося з болю чоло.
 — Коли-же!... Вже Ти, Боже! Панів покараєш?
 — Коли доведеш до кінця?
 І щира молитва здіймалась над ними,
 Благаш зволі серця!
 Схватив її вітер й поніс над степами...
 Аж ген, за пороги, ... На Січ!
 Де браття їх рідині, Козацтво привільне.
 Почуло її у ту ніч.
 — Веди вже нас, Батьку! Народ, гірко плаче!
 Й кругом розлєглись орли
 І скру надії, скріпаченім люду
 На крилах своїх понесли.
 Лиша голюта занебдані стріхи
 Тай Матір стареньку свою...
 І кріпко стиснула долоня кріпачька
 Козацьку шаблю стальну.
 Ще вчора здається були кріпаками,
 Ще ввечір їх валики прийшли...
 А нині на ранок... Вже всі Козаками
 Шикуючись в славні полки!
 У подуві вітру стяги майоріли,
 В покінні шестіна трава...
 На ворога смію оголосила шаблю
 Відважна, козацька рука!
 І громом ударила "Слава-а-а!" під небо.
 Земля вся кругом ожила...
 Мов вітер, зірвалась козацька кіннота
 Й нестримно на ворога йшла! ...
 Як жалені, гнатись їх коні по полі.
 Як шалені, гнатись їх коні по полі.
 А першим, то був батько Хмель!
 Нагнувшись у сіюих летіли козаки
 І біскавки тисочі шабель!

26-го липня 1974 р.
Ньюарк, Нью Джерзі.

ВІДЗНАЧЕННЯ КН. ОЛЕЛЬКА ДОВГОРУКОГО

Редакція "У. К." одержала фотостат грамоти, якою наш Побрратим князь Олелько Довгорукий, хорунжий Куреня УВК ч. 19, був прийнятий до Мальтиарно-госпітального Ордену святого Лазаря Єрусалимського з наданням йому титулу Кавалера Великого Хреста Чести та Справедливості.

Номінацію з датою Париж, 20 січня р.Б. 1977 підписав Генерал-Лейтенант та 47-ий найвищий достойник Ордену, Й. Е. П'єр де Коссе ХІІІ, Дюк де Брісак.

В номінаційній грамоті Великий Канцлер Ордену П'єр де Коссе пише, що, приймаючи кн. Олелька Довгорукого до згаданого Ордену, він тішить-

ся, що завдяки цьому Ордену можуть відновитися давні стосунки між Францією і Україною-Руссю.

Цей релігійно-мілітарний Орден встановлено в Єрусалимі коло 1048 року Божого. Головною ціллю його лицарів була опіка над хорими та немічними. (За великим словником "Webster Collesiate Dictionary")

Членами цього Ордену, крім інших достойників, є: Й. С. Православний Александрійський Патріярх, Й. Б. Вірменський Католицький Патріярх і Й. Б. Кардинал Патріярх Константинський.

Щиро вітаємо нашого Побрата з цим високимсясягненням.

Редакція "У. К."

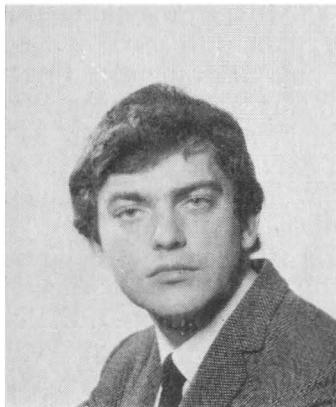
З ПОЧАТКІВ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ СТАРШИНИ У. В. К. НИКИФОРА ТКАЧИНСЬКОГО

Зліва (в чорній шапці) Н. Ткачинський як доброволець першого ступеня 9-го Казанського Драгунського полку московської царської армії перед відрядженням до військової школи, по закінченні якої мав вже в кінці Першої світової війни рангу Поручника. В УВК є Сотником 2-го Куреня ім. ген. Івана Омеляновича-Павленка.

Рядом сидить (в сивій шапці) його ескадронний вахмістр — українець Сергій Чередник.
(Знімка в зимі 1915 року).

КОЗАК — НА ВСІ СПОСОБИ МАЙСТЕР

Цим разом це є наш молодий, талановитий режисер Орест Юрій Ковалський, хорунжий Куреня ч. 22 імені Отамана Богуслава Шапікевича.

Син знаного старшини наших Визвольних Змагань, інж. Михайла Ген. Хор. УВК і Анни Адмін. Хор. УВК Ковалських, вже змігли виявляти велике зацікавлення оперною музикою, а як покінчив загальну освіту, вийшов до Лондону, де записався до знаної "Академії Опера енд Тіатер Артс". На студії одержав допомогу від пароха нашої лондонської Катедри о. д-ра Орача.

Коли вже докінчував студії, одержав часову працю в лондонській телевізійній корпорації Бі-Бі-Сі та в театрі "Гаммероміт Плейгаус".

В Лондоні стрінув він д-ра Графа, режисера й директора найславніших Оперних Компаній, котрий саме збирався приймати молодих студентів-артистів до свого "Ліричного Центру" в Женеві. Вступний іспит здав наш Побратим блискучо, а вже незабаром з'явилось його ім'я на прогримках "ГРАНД ТЕАТР де ЖЕНЕВ" під іменами світової слави режисерів д-ра Графа, маестра Л. Маносурі та диригента Крама.

"Мужність поруч шляхетності й мудrosti — була головною прікметою ідеалу нашої провідної касти князівської, литовської і козацької доби".

Орест одержав контракт на сталу працю в Ліоні, Франція, котрий на жаль з браку фондів мусів бути сторнований а наш побратим мусів вертатись до Калгарі в Канаді.

За посередництвом агідірмана п. Е. Нєгрича одержав працю в опері Торонто де, режисерував опери "Ля Богем", "Пучіні" та "Аіду", Верді, як асистент головного режисера д-ра Гайнер Толлера.

В Торонті одружився з паною Христинною Темник, котра в той час студіювала образтворче мистецтво на Торонтонському Університеті.

Чергова нагода "пірнути" бодай частину в оперу, з'явилася для нашого побратима Ореста з повстанням Українсько-Канадського Оперного Товариства в Торонті, де він перебрав пост режисера. У висліді наполегливої праці молодих супутників, з'явившись на сцені наш улюблений "Запорожець за Дунаєм".

Постава його відбулася на початку грудня 1975 р., в найбільшій залі міста Торонта, з нагоди 200-річчя зруйнування Запорізької Січі москалями, та пройшла з надзвичайним успіхом.

На виставах побував також відомий, високозаслужений для нашої культури та поважний продуцент наших фільмів п. В. Васік, із нашого прекрасного Голівуду в Ошаві, власника того фільмового підприємства. Узнавши високовартісну працю побратима Ореста та його талант, п. Васік заангажував його на режисера найшовішого, вже четвертого з ряду фільму "Запушміла Верховина".

Нашому молодому Побратимові та його Дружині бажаємо найкращих успіхів в їх заслуженій праці для української культури.

*Осаял УВК
Інж. Володимир Папірчук*

— ● —

Д-р Дмитро Донцов

Ніна Косенко

СВЯТОЧНИЙ ОБІД

Сьогодні Зелені Свята і саме з тієї нагоди, ми, советські студенти, мусимо працювати — сидимо на купах цегли однієї з розвалених церков нашого міста й чистимо ту цеглу від вапна та цементу. Це називається "воскреснік". Маємо наказ — чистити обережно й не псувати цегли, бо вона призначена на дуже важливу ціль — затикати щілини, які безперервно виникають в підвалах советської соціалістичної держави.

Десь там далеко, по чужих державах, сьогодні дзвонять дзвони й люди, ситі й гарно одягнені, йдуть до церкви. Але ми зовсім що інше. У нас соціалістичний рай і того всього в нас нема. Наймудріша в світі більшовицька влада звільнила нас від усього — від свят, від церков, від дзвонів, від одягу (залишилось саме дрантя) і від хліба. Бо й справді — нащо в раю одежа? А хліба, як відомо в раю теж не було, там були яблука, але тому, що наші українські яблука вивозяться до Москви, ми радо їмо горох, а особливо сою, бо московські вчені винайшли, що соя є дуже поживна для українців, а яблука для москалів. Той факт, що ми сьогодні чистимо цеглу, є яскравим доказом того, що наша держава господарює краще ніж капіталістичні й залишила їх далеко позад себе — у них, напр. всі церкви стоять ще зовсім цілі, а ми зі своїми вже справилися, вже давно порозваливали й нам зісталось тільки почистити цеглу.

І тому ми, студенти сільсько-гospодарської фахової школи, обдерти й голодні, (згідно з соціалістично-райськими звичаями), сидимо під пальчиком сонцем і колупаємо соціалістичну цеглу, прислухаючись до жалібної музики в наших порожніх кишках. Навколо нас походжає (в ролі Цербера). секретар комсомольського осередку Фед'ко Вас. Його очі пильнують, чи кожен з нас шкрябає державну власність (тобто цеглу) з належним у такому випадку ентузіазмом. Нараз Фед'кові очі затримуються на одному об'

екті — Данилові Федоровичу, якого всі звуть Данциєм, що працює без найменших ознак захоплення. Просто сидить і ледве ворушить руками.

— Гей, Данцию, — зупиняється над ним Фед'ко — чи ти сьогодні хліба не єв, що так працюєш?

— Бо таки не єв, — глянувши на Фед'ка своїми маленькими, зеленавими очима, відтинає Данцио, — моя маті пішла в чергу по хліб ще вночі та й стоять там і досі...

Від такої несподіваної відповіді "щасливого" советського студента, Фед'ко спочатку ніякovo кліпає очима, але за хвилю, його комсомольський мозок знаходить вихід з прикргого становища.

— Та що там хліб, Данцию, — кидає зневажливим тоном, — не вмреш за пару годин без хліба. Але зате, який обід чекає нас сьогодні? Ми ж відкриваємо нашу студентську їдалню, то вже буде обід, будьте певні! — голоно цмокає язиком Фед'ко й відходить геть. Данцио сумно дивиться йому вслід і ковтає слину.

Вже доходить друга година, а ми все сидимо й б'ємо молотками, відбиваючи від цегли скам'янілій цемент. Сидимо на купах цегли, під пекучим сонцем, вкриті порохом, голодні, навіть без води. Зовсім, як невільники зі старовинних часів історії, які будували в пустелях єгипетські піраміди, з тією різницею, що ті невільники будували, а ми руйнували. Руйнували свої святині невідомо для чого.

— Ой, Данцию, а то що ти робини, — раптом крикує Оксана, моя товаришка, що сидить біля мене, — ти глянь, що він робить...

Озирається й бачу — Данцио вибирає найкращу цеглу й завзято гатить по ній молотком, розбиваючи кожну цеглину на порох. Підозріло оглядається навколо, в очах блискають лукаві вогні.

— Це, — каже, — називається виробництво кирпича (цегли) за способом Ілліча (Леніна) ... — й Данцио вибухає голосним реготом.

За хвилю над цеглою розляється гучний голос Фед'ка, який оголошує, що "воскреснік" вже скінчиться й ми всі йдемо зараз на святочний обід, приготований з нагоди відкриття студентської їдалині при нашій школі.

— Нівгодини пізніше ми вже сидимо в їдалині, яка приміщена в будинку нашої школи в пивниці. Відкриття їдалині це велике свято й на цього прийшов наш директор Гарасим Куценко. (якого ми звали просто Гарасимом). Між іншим, Гарасим мав одне нікляне око й одну смішну вичку — коли промовляв до студентів, він цілій час то закочував, то зсував донизу рукав своєї сорочки. З нагоди такої важливої події, як відкриття їдалині, Гарасим виголосив урочисту, відповідну до моменту, промову.

— Товариші студенти, — сказав він, підсувавши догори правий рукав сорочки, вітаю вас з великим досягненням, з відкриттям такої важливої економічної інституції при нашій школі, як їдалиня. Партия її уряд, — при цих словах голос Гарасима й лівий рукав сорочки пішли в гору, — дбаючи про добробут населення, а особливо про молодь, дбаючи про те, щоб вона була як цайкраще відживлене, постановили створити при школах їдалині. Тепер ви не мусите сидіти на лекціях від 8-ої до 2-ої години і йти додому голодними, ні, товариши, тепер ви маєте що дія від 12-ї годині смачній і поживний обід. Ось як дбає про вас партія її уряд, товариші?

— Гарасимове око ізвідко бігало по наших обличчях, сподіваючись побачити на них вираз щастя з природу такого піклування нами партією й урядом, але не побачило нічого. Ми сиділи мовчки на лавах навколо великого дерев'яного столу петерпляче поглядати на віконечко, за яким куховарка їось насипала в миски. Зрозумівши куди скерована наша увага, Гарасим скротив свою промову й побажав нам доброго апетиту. Куховарка почала подавати нам через віконечко миски з зупою. Правду кажучи, та зуна, яку партія її уряд приписали нам для відживлення, виглядала досить дивно — в мисці, крім темно-

бронзової майже чорної, з непевним захапом, води, не було нічого.

Оксана глянула в миску підозрілим поглядом, взяла ложку й почала досліджувати зупу. Перегнавши воду кілька разів сюди туди, вона здобула з дна миски кілька дрібних пlesкуваних зерняток, невідомих нам ні назвою і походженням.

— Чи ти знаєш, що це? — спитала в мене. Я не знала.

Та в цю мить у нас за плечима з'явився Гарасим, що саме зсував додолу своєї рукави.

— Це соя, товаришко, — з гордістю пояснив він, — ви, що, школи не їли сої?

— Ні, не їла, — відповіла Оксана, — навіть не чула про неї.

Гарасимове око хижим поглядом (мов яструб на курку), глянуло на Оксану.

— Дуже мені прикро, товаришко, що ви, майбутній фахівець соціалістичного сільського господарства, не маєте поняття про сою, — почав він, — отже, товариші, ви всі мусите знати, що соя це одна з найцінніших бобових культур. Вона має в собі всі вітаміни потрібні людині, з неї можна варити зупу, капу, робити шпицлі, пектні печиво, навіть робити морозиро. При тому їжа з сою має в собі таку кількість кальорій, що може заступити абсолютно кожну іншу їжу — хліб, м'ясо, сало, молоко, масло, та інші. Ось, що таке соя, товариші, — в голосі Гарасима зявилася тріумфальна нота й один з рукавів посунувся вниз, — і тому, — провадив він далі, — партія її уряд, і навіть особисто сам товариш Сталін, звернули на сою особливу увагу і вже є розпорядження про масове вирощування сої в колгоспах. Отже соя має перед собою величезне майбутнє, товариші, — патетично закінчив Гарасим.

В їдалині стало тихо. Ми, ондаливлені тим, що можемо їсти сою, на яку звернув увагу сам товариш Сталін мовчки съорбали чорну юшку. Я думала, що Гарасим теж буде з нами обідати, щоб додати до свого організму хоч трохи вітамінів та кальорій з такої цінної бобової культури, але

він чомусь пішов обідати додому. Напевно вирішив пожертвувати ті всі кальорії й витаміни студентам для відживлення, а самому задоволинітись звичайним м'ясним обідом, який приготувала його жінка.

Я помалу ковтала ложка за ложкою чорну рідину, а в моїй голові тим часом снувалися не зовсім пристайні, як для щасливої підсоветської громалянки, думки. Мені пригадалась політгодина, яку ми мали вчора, де говорилось про хлібозаготівлю. — Хлібозаготівля має величезне політичне значення, — сказав керівник політгодини, — і тому Ленін, в перші ж дні революції висунув гасло: "боротьба за хліб — боротьба за соціалізм". — Як же так, — думала я собі, коли соя є такою цінною бобовою культурою, що може заступити всі інші й хліб також, то чому держава не хоче сої, а хоче хліба, чому не провадить соєзаготівлю замість хлібозаготівлі? Чому тоді Ленін не висунув гасла — боротьба за сою — боротьба за соціалізм? І пашо ж себе так кривдить — віддає нам сою, щоб ми могли собі робити з неї мясо, масло й морозиво, а сама єсть тільки хліб?

Мої думки перервала Оксана. Вона, закінчивши досліди над зупою, сиділа

якійсь час нахилившись над мискою й вивчаючи риси свого обличчя, яке відбивалося в дзеркалі чорної юшки. Потім пішла до віконечка й взяла друге дання для себе й для мене.

— На їж, — поставила переді мною полумисок, — сьогодні на друге маємо печену курку, смажену картоплю й сос.

— Я подивилась — на полумисок, лежала велика галушка зроблена з меленої сої, коло неї трохи сої в зернятках, все було залите чорною водою, мабуть тією ж самою зупою.

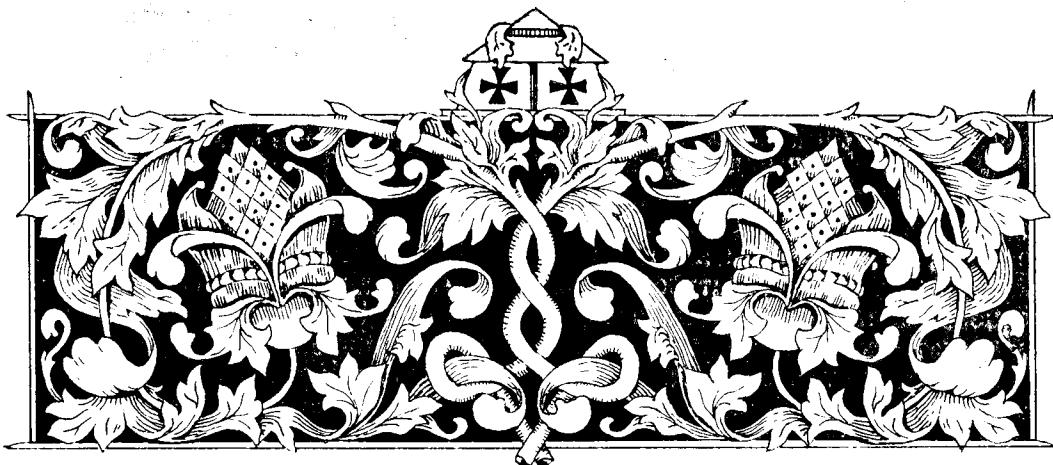
— А де ж курка? — спітала я.

— Якто де? — зробила здивовані очі Оксана, — а ось — і вона колопнула ложкою галушку, — оце курка, а це — показала на чорні зернятки, — це бараболя, а...

— А оце морозиво, — почувся позад нас голос і Данцю поставив перед нами повну миску сої, (яку він назгортає з мисок усіх студентів, що обідали), — це ванілеве, знаменитий десерт після печеної курки...

Але ми вже не схотіли "морозива", з нас було дсіть і "печеної курки" та "смаженої бараболі" з "сосом".

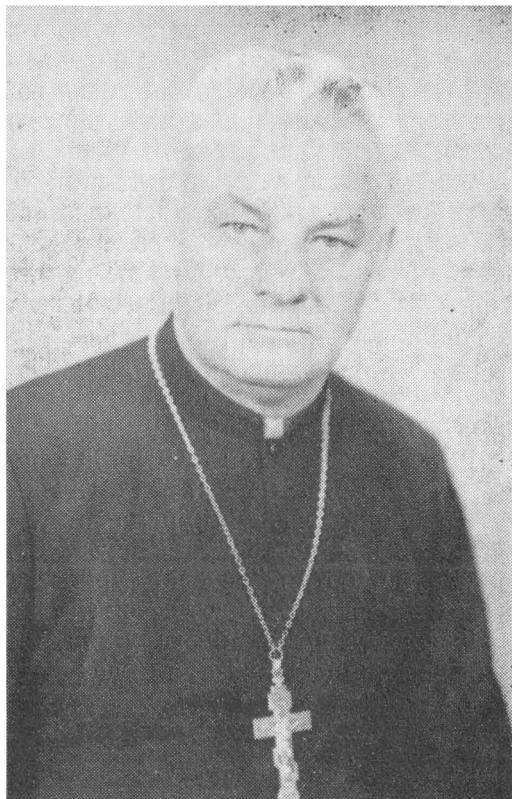
Проковтнувши по пів галушки, ми з Оксаною, "щасливі" пішли додому.

ДЛЯ КОЗАЦЬКОГО ЮНАЦТВА

**о. прот. Лев Острівський
Підполковник — Капелян УВК**

ВІРА І ПАТРІОТИЗМ

Важка судьба нас розділила з Тобою люба Батьківщино на довгі роки! Розкинені по всьому світі, мов осінню одірвані листки, ми всі зазнали незавидної долі скитальця-емігранта. Гопчені через всяке пекло, волочені різними таборами, поліцією, ми вели часто боротьбу за своє існування. На чужині ми навчилися говорити пошепки, оглядатись на всі сторони, соромитись себе, навіть своєї мови, хоч душа краялася і плакала нераз. Нераз ми були пошикувані, право подпіці для нас не існувало. Для нас не було закону. Ми скitalиць з одного місця на друге й ніде для нас не було притулку, ні до му, ані праці. На еміграції ми боролись без зброї, без сил, тому нічого

дивного, що з тієї боротьби, ми виходили переможені, закрівлені і викинені серед шляху. Під час смутку, ми нераз до Тебе Боже линули і до Тебе дорога Батьківщино-Рідня Земле! Тиж дала нам найкраще своє, що тільки може в житті зазнати людина. Наше дитинство, нашу юність, що в ній гартувалась наша свідомість і все інше, що зв'язує нас на протязі цілого нашого життя. Ми взяли ті скарби зі собою на чужину і вони остались для нас одиноким світлом, що розганяє темряву нашої еміграції. Ти дала нам так багато люба Батьківщини, щоб з вдячності зате, хотілося б Тобі нам'ятника.

Коли б я був малярем, то зібрав би з твоїх піль всі краски різноманітних квіток і зел, все золото твоїх пшениць, все срібло твоїх річок і потоків всі оксамити задуманих верб, що хитаються над ярами, і змалював би велику картину з твоїми соломяними хатками, славними Церквами, з твоїми горами та краєвидами, з твоїми людьми в вишніваних сорочках.

Коли б я був славним різьбарем, то зібрав би все твоє журливе горе, що згорбило твою спину, всю журбу, що виорала карби на твоїм обличчі, всю невтомну працю, що надавила мозолі на твоїх чорних долонях, піймав би промінь твоїх очей, що ними недовірливо дивився на світ, і вирізьбив би з них подібну постать.

Коли б я був славним музиком, то зібрав би всі твої журніві співаники, що тугую добираються до серця, всі твої колядки, щедрівки, всі твої веснянки, що ними дівчата на Великдень зустрічають Божу весну і переливши їх в невмирущі мелодії, думи, створивши "рідню рапсодію".

Коли б я був поетом, то зібравби всі твої соняшники звернені до сонця,

що стоять довкола нивки, всі твої гвоздики, мятки, чорнобривці, що їх на Спаса жінки затикають за ікони, ввесіть зелений бафівінок, що з нього свашки плетуть вінок, всі васильки і любистки, всі писання що їх жінки перед Паскою розписують воском кісткою зі старої люльки, нагрівши теплом своєї душі, звіршував би поему тобі Батьківщино.

Тебе пераз чужинці кривали і кривдяли. Дочки і сини тебе покинули і вимандрували за кордон і тоді ти не зневірилася, ти по геройськи борешся, а ми тобі кохана Батьківщино напевно допоможемо.

Нам відомо, що людина створена для товариства. Сама природа змушує її жити не одинцем, але разом із другими. Таким способом повстали родини повстав народ. Первісно людський рід становив один народ, що вживав одної мови. Коли ж народ за-для своєї гордості, зневірився своєму Богові, помішав Господь Бог їхню мову так, що одні других не розуміли. Наслідком того сталося так, що рід людський поділився на многі народи, які різнилися між собою звичаями, одягом, а головне бесідою якою говорили.

Кілька слів, що таке народ, а що національність? Народ це велика кількість людей рідних і близьких між собою, натуорою, хистом, вдачею, дотепом, звичаем і т. п. В цій близькості й спорідненню треба звернути увагу на, дві речі: перше на ту особливість і відміну, якими сама природа наділила людей, з якими людина починає своє життя, як зі своїми власними. Далі звернути увагу на такі властивості, що з'явилися і вирости на ґрунті перших і то не самі по собі, але вигроблено їх історією народу освітою і вихованням.

Ті остані бувають різні і оригінальні і залежить від того, чи щасливо, чи безсталано проходила історія народу. А щож таке національність? Це підсумок таких прикмет, якими один народ відрізняється від іншого ряду інших народів. І тут прикмети бувають двох родів: одні природні людям, спадкові, що залежать від складу раси, від впливу місцевої природи. Другі прикмети здобуваються вихованням і

залежить від висоти розвитку культури, та від минулого життя народу, тобто від його історії. Сума таких прикмет виявляє нам етнографічну окремішність, окрему націю.

Початком народів і національностей є Бог. Як кожний чоловік є дитя Боже, кожна держава твір його доброти, так само і народ є ділом Божим цілком залежне від Створителя. З цього виходить, що першим обов'язком кожного народу є Богопочитання. Тому, що кожний чоловік і цілі народи прийняли всі дари й здібності від Господа Бога, кожний повинен присвятити свої здібності Богові і послуговуватися ними по Його волі. Тож народ мусить підпорядкуватися вірі. Коли віримо в Бога, то мусимо призначити, що народ і національність залежна від Бога і йому мусить покорятися — підпорядковуватись. Все що від Бога це добре, тому все це треба любити. Віра навчає, що націям обов'язком є любити свій народ. Кожна людина син своего народу, від якого прийняла безчисленні добродійства, а головне мову, різні погані здібності, всі скарби які народ на протязі століть пагромадив, а передусім обряд і святу Віру. Свята Віра, що правда, це дар Божий, але скоріш дійде до пізнання правдивої віри той, хто є членом народу, який завше був вірний і відданний святій Вірі.

Один глибокий мислитель твердить, що людина не може зрадити нікого і ніщо, тільки одного Ісуса Христа. Бо хто приміром зрадить свою батьківщину, цей вже перед тим мусить зрадити Христа. А хто зрадив Ісуса Христа, цей навіть на найвищих престолах батьківщини буде зрадником і тільки зрадником!

За таке добродійство кожний чоловік повинен бути вдячний свому народові "Будьте вдячні" — каже св. Павло кожному. А свою вдячність до батьківщини і свого народу покажемо тим, як будемо їх любити, дбати про іщасть, і добробут, про їх славу, як будемо любити свою МОВУ, коли нею будемо послуговуватись, а не мовою чужого народу, коли не будемо виступати звісної батьківщини, своєї Цер-

кви і народу. Отож ніхто не може скати, що віра нам забороняє шанувати і любити свій нарід — свій край.

Найцінішим скарбом людини являється св. Віра, а цей скарб пайперше розділював Ісусовому народові. До других народів тільки пізніше послав Своїх Апостолів і Учеників. Кому невідомі слова, які сказав Ісус до жінки Хананеянки: "Я післаний тільки до загублених овець з дому Ізраїля"! Кому незнана ця зворушлива картина, коли Господь глядів з далека на місто Єрусалим і гірко над ним плакав, тому, що це невдячне місто не слухало Його доброго голосу.

Так і ми плачемо за своєю любою Батьківщиною — Україною і її св. Церквою, яку невдячні розп'яли.

Переглянемо історію, тоді і переконаємося, що правдиві християни найбільше любили свій нарід. Як колись

у поган був клич: "Все за божків і за парід", так у християн кличем: "Все за святу Віру і за Батьківщину".

Любіть Бога, любіть Рідну Святу Церкву, бо це наш захист від національного знищення на чужині! Це євшан зілля, що відроджує український дух! Це твердий підмурівок Української Державності. І на кінець бережіть українські звичаї, бо в них живе сам Спаситель і вічний дух для Української Нації! Це один із міцних зв'язків наших з Рідньою Землею! Це непереривна нитка єдності живих, мертвих і ненароджених в Україні і не в Україні сущих. Це те що завжди нагадує на чужині Батьківщину. Це один з могутніх виявів нашого національного релігійного духовного буття і це заповіт наших матерів, та наша слава, що стає образом сивої давнини.

... "Всі тривкі держави та великі культури розвивались з розвитком релігії і падали з її упадком. Бо крім релігії немає іншої сили для поборення моральної і соціальної анархії, джерела якої лежать в примітивнім, стихійнім, релігією неопанованім містицизмі, руйнуючім свою анархічністю всі культури і всі держави"...

Вячеслав Липинський
(*"Релігія і Церква в історії України"*)

— ● —

"Ідеал відважного лицаря і мужнього вояка, був ідеалом козацької доби... Жіноч козацької доби відзначала прикмета — мужності."

Проспер Меріме

— ● —

"Українські Січові Стрільці, в початку Першої Світової війни складали присягу "Українським КНЯЗЯМ, ГЕТЬМАНАМ та ЗАПОРОЗЬКІЙ СІЧІ".

*Кошовий Українських Січових Стрільців
Д-р Никифор Гірняк*

Павло Кирик

Й О Г А Н К А
(З часів I-ої еміграції)

До берегу Варни в Болгарії надплів пароплав. З цього з прерізними пакунками вийшли емігранти і їх розвезено на поселення в різні частини краю без права до певного часу виїзду з околиць.

Роботи не було, немає з чого жити. Ми, чотири друзі, хапались за яку будь роботу: копали рови, сортували тютюн, копали під виноград, де хто був щасливим, бо малював хати й мав з тим мешкання та їжу.

Та прийшла осінь і всі сезонові роботи припинились. Нам чотирьом трапилася робота в дикому лісі, в горах, коло упорядкування зрізаних дерев. Це було за останньою станцією вузькоколійки. Жити не було де й ми розчистили глибокий сніг і викопали землянку. Замість ліжок зробили з віток дерев немов якісь гойдалки, бо ж не мали навіть порядної сокири. Змайстрували піч і по черзі кухарили: ранком кухлик чаю з куснем хліба, на обід майстрували якусь кашу, а на вечір варили якусь дівну юшку і як делікатес — бараболю з ложкою смальцю. Іли свою вечерю під концерт-віття вовків, бо ж жили у правдивих гірських хащах.

Робота була до болючого тяжка! Ми не малі рукавиць і відповідного одягу, а увесь час треба було носити замерзле дерево.

Раз на довший час доходив до нас маленький потяг вузькоколійки. Тоді ми діставали новий даток хліба, цукру, крупів і смальцю.

Так жили чотири друзі вовками і самі стали як вовки. Одне нас рятувало й тримало на дусі — рідна пісня. Що-вечора по "смашній" вечері хтось починав пісню й співали її аж засинали.

Мені Бог дав добрий голос та з тим і знанням багатьох пісень. Друзі любили мій спів, просили співати і це спричинилося до того, що за спів звільнити мене від чергового куховарення..

Якось трапилось мені бути на Різдво в місті й на моє здивування наші

господар запросив мене на вечерю. Дещо про цього.

Він мав високу освіту, жив з купецтва, маючи в місті найбільший скlep, мав виноградники та великі ділянки ліса в горах. Його молодший брат — лікар закінчив університет в Парижі, а середній брат скоро помер, лишивши одну доню, болгарську красуню — Йоганку. Жила вона в моего господаря й брати дбали за її виховання. Брати знали мене добре й шанували мій фах.

По вечері брати завели зі мною дивну розмову-розвідкування: Хто мої батьки, чи були заможні, чим займався батько тощо. Співчували мені, що я опинився в таких обставинах. А потім, що мені було дуже дивним, почали немов здалека говорити, що було добре нам породичатись. Тоді я забув би за свою біду ...

— Знаєш, братушко, ми ось виховали доно дононого брата. Вона розумна й прегарна дівчина. Чому б ви не познайомилися близче, а може тоді й подружились ... Ми обидва поможемо і буде добре, і ми будемо щасливі, що віддали племінницю в добре руки. То як?

"Йоганко!", покликав один. Йоганка — досить висока, струнка, з яскравими й чорними східнього малюнку очима — з'явилась і здивовано оглядала нас.

— Сідай коло нас і близче познайомся з "господином" П., сказав один її дядько.

Вона присіла й здивовано й мовчки оглядала мене і ледво не обмацувала. В довершення її дядьки лишили нас обох і ми сиділи, дивились одне на одного. Я почав щось говорити, розпитував про її зацікавлення книжками, мистецтвом ...

А вона розповідала про добрих дядьків і з сумом зазначила, що майже зовсім не пригадує батьків.

Чудова дівчина, невинне сотворіння, яке оглядало оточуючий світ із здивуванням. Її все дивувало, навіть мої

бліскучі ґудзики на мундурі. Ми скоро стали друзями. Вона навіть, не мов дякуючи мені за розмову, притулилась до мене й промовила: "О, як то хубово!" ("О як то було гарно"). Так, було "хубово". Може вона й здогадувалась, чого дядьки лішили її на самоті з чужою людиною, але я не питав і не знав.

Скоро потім старший дядько запи-
тив: "Ну, какво, господин П. ?" З того
виходило, чи годжується я на їх бажання,
чи ні? Я просив його почекати, мов-
ляв, подумаю.

І вже дома, обмірковуючи справу,
прийшлопісні в голову діє мною при-
речення в організації Вільного Ко-
зацтва, щоб не одружуватись з чужин-
кою. Йоганка — чужинка. Пригадка
про приречення була дуже прикрою:

красуня дівчина і спокійна пе жеб-
рацька майбутність . . .

За пару днів пішов я до старшого
дядька й сказав йому: "Ви дуже добрі,
Йоганка чудова дівчина, але я бідний
і ще не виконав свого твердого рішен-
ня, щоб обов'язково закінчити високу
школу. Тому боюсь бути причиною до
можливого зіпсууття доброго майбуття
Йоганки".

Дядько був глибоко здивований,
умовляв мене й радив відмінно більше
розуму.

Може вже на другий день я повер-
нувся на роботу в його ліси. Було тоді
ще тяжче працювати, а в голові товк-
лось: "Не забувай, козаче вона чу-
жинка!"

21-го листопада 1976 р.

Лев Пилипенко

УКРАЇНСЬКЕ КОЗАЦТВО

Борючись з ворогами до згину
Укриваві воєнні роки,
Ішли в бої за свою Україну
Наші предки орли-козаки.

Наступали на них сили темні,
Як в грозу суне темрява хмар.
В перемозі завжди були певні:
Розбивали і турків й татар.

Не зважали на сніг, дощ — негоду,
Чи на спеку у літню жару:
Ішли в бої у любую погоду
І в усякую в році пору.

На плечах небом цвів жупан синій, —
Таке вірання в козацтва було:
Навскіс кріс колихався на спині,
Вірний кінь, шабля, люлька сідло.

Не лякало їх Чорне море,
Коли в бурю пливли на чайках.
Козак певний що турка поборе,
Який мав гарн тільки в жінках.

Визволяли братів із неволі,
Що в турецьких кайданах були,
Бо козак любив жити на волі,
Як в горах на висотах орли.

Щоб розвіяти смуток чи тугу,
Тютюн-листя із люльки курив.
Любив коника — вірного друга,
Який в бій його вітром носив.

Шанував свою віру і Церкву, —
Моливсь в полі, на морі, в гаях,
Поминав побратимів всіх мертвих,
Що лягли з ворогами в боях.

Бив козак горду шляхту ворожу,
Яка прагнула рабства й землі,
Руйнуvala храми й віру Божу
І карала наш люд на колі.

Москалів били в спину і в груди
З гнізда — Січі орли-козаки,
Щоб узнали, що вони вільні люди,
А не слуги Москви й батраки.

Хоч ворожа московська сила
Зруйнуvala козацьку Січ,
Але лицарі славу створили, —
Не покриє їх вічності ніч.

Йтимуть роки в повільному ході,
Спливуть в вічність предовгі віки,
Але жити будуть вічно в народі
Наші предки орли-козаки!

Пл. сен. Володимир Соханівський

ЯКІ є НАСЛІДКИ НАРКОМАНІЇ

Було б помилкою думати, що наркоманія найбільше поширенна серед тих, які живуть бідно, у недостатках, у найбільш занедбаних дільницях наших міст. І вона у всіх прошарках суспільства — серед багатих і бідних, вчених та мало освічених та різних національних груп. Звичайно проявляється в емоційно нестійких, недозрілих, імпульсивних, злосливих, невдоволених собою і своїм середовищем, які не можуть і не шукають жадної мети свого життя, чи тих, які не вміють дати собі ради під тиском персональних труднощів чи тиском довкілля. Вони не можуть терпеливо зносити болю, напруги чи інших нервових утисків (стресів).

Безсумнівно, що надмір пілюль і наркотиків у висліді можуть, і звичайно мають поважний вплив на здоров'я як окремих людей, так і цілих спільнот. Причиною смерті — у випадках самогубства чи нещасливих випадках — часто буває пошкодження тієї частини мозку, яка керує диханням чи дією серця. Другим дуже небезпечним і шкідливим наслідком може бути самий навик, тобто хвороблива звичка, якої так тяжко, а деколи навіть неможливо позбутися. Встріку-

вання до жили звичайно спричинює інфекцію, чиряки, запалення печінки чи навіть закаження крові. Деякі хемікалії, що мають нахил спричинювати галюцинації, наприклад ЛСД, небезпечні тим, що змінюють людську уяву про дійсність, час, простір тощо, а через це стають причиною наглої смерті (через скок з мосту, з поверху), бо такій людині може видатися, що вона є легкою і може літати.

Ще іншими наслідками є звичайно ворожість і відчуження від власної родини, товариства, приятелів. Брак нормального, відпочинку і переживання та запедбання персональної гігієни є причиною частих захворювань, венеричних недуг тощо.

Не менше важливим є і те, що досить часто такі одиниці ломають закони і за це попадають до в'язниці, поправчих домів тощо.

Оде ми натякнули тільки коротко на деякі погані, шкідливі чи навіть смертні наслідки споживання чи надування "драгсів". Їх є багато більше. Ми хочемо щоб молодь про це знала, бо через знання можливо запобігти нещастю, уникнути болів, клопотів для себе, батьків і спільноти.

(*"Юнак"*, січень 1977 р.)

ГОДИТЬСЯ ЗНАТИ

НАШ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРАПОР

Наши прапор, сполука блакитного й жовтого кольорів. Загально поширені погляди, що наш прапор уявляє собою небо й пшеничні лани, сонце й небо, сонце й море, зовсім безпідставні, бо український прапор, під час «Весни народів», біля 1848 року, коли творилася більшість національних прапорів, за Галицько-Володимирського королівства був золотий лев на блакитному полі, згідно з **вимогами геральдики** заступлено золоте тло гербу жовтою (верхня частина прапору), а кольор щиту блакитною. (нижня частина прапору).

Те правило геральдики торкається і нашого державного герба — золотого тризуба з хрестом на блакитному тлі.

Довголітній спір про порядок кольорів національного прапора вівся між прихильниками жовто-блакитного історично-геральдичного прапора й прихильниками блакитно - жовтого державного з 1918 року, **вирішено** українськими **політичними партіями** в користь блакитно-жовтого прапора.

Цю помилку, проти приписів геральдики може поправити тільки закон що його видасть влада самостійної Української Держави.

Сполука жовтого й блакитного (а

не синього) кольорів у національно-державних прапорах сьогодні рідкісна і тільки єдина Швеція вживає блакитний прапор з жовтим хрестом. Подібні до нашого, жовто-блакитні прапори, має долішня Австрія, Дальмачія й Бранденбург. І в Долішній Австрії провадиться такий сам прапорний спір який був у нас, бо й там найшлися приклонники жовто-блакитного й блакитно-жовтого прапорів. В Німеччині споряться над кольорами своїх прапорів, в Естонії й Голяндії також. Сполука жовтого і блакитного кольорів нашого національного прапора походить ще з перелому 13-14 століть.

Символічне значення кольорів постало вже в середновічній геральдиці і так золотий (або жовтий) кольор означає християнські чесноти: віру, милосердя, мудрість, справедливість, постійність, а блакитний кольор означає вірність, віданість.

Отже в тій символіці слід дошукуватися справжнього й первісного значення стародавніх українських кольорів.

Кольори нашого прапора є одними із найстарших державних кольорів в Європі.

Антін Кущинський

СИМВОЛІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ТРИЗУБА

Наукові дослідження про первісне походження нашого державного герба прийшли до висновку, що його історія губиться десять в далекій сивій давнині ще з перед п'ятьма тисячами років. (Див. нашу статтю "Праісторія тризуба" в "Українському Козацтві" ч. 4 (38) 1976 р. стор. 48-50) ... Тим більше загубилось та трудно знайти чи відгадати первісне розуміння самого рисунку цього знаку. Символічне значення його призабулося у пам'яті сотень поколінь кількох на-

родів — предків української нації. А через довгу політичну неволю України за кілька минулих століть пам'ять про нього ще дужче затерлася.

Тому тепер, коли Україна в ХХ-му столітті знову вийшла на історичну арену свого нового буття з нововідродженою своєю державою, то в шуканнях і здогадах про значення тризуба — цього найстаровиннішого символічного знаку — постала ціла низка найрізномірніших теорій та думок. При цьому, для пояснення рисунку тризу-

ба, що походить з дохристиянської ери, прикладають теорії і часто легендарні висновки не лише з давньо-історичної тематики, але й теорії з новітньо-християнським вияснюванням.

Існує понад тридцять наукових теорій про первісне значення тризуба, опрацьовані українськими й чужими вченими й дослідниками. Ради цікавості подаємо деякі з них.

Перша, що сягає своїм здогадом аж до найдавніших часів є німецька. Вона каже, що тризуб це знак поганського ще римського бога морів та інших вод — Нептуна.

Друга, подібна їй, каже, що тризуб є знаком грецького божка морів та води — Посейдона, що своїм жезлом, увінчаним на вершку тризубом, казав морю бушувати, або одним, помахом того же зла створював на морітишу...

З історичної точки зору ця теорія викликає довірЯ, бо береги Чорного моря в давнину заселювались грецькими поселенцями. Культ же Посейдона в Босфорсько-Кімерійській державі був дуже помірений, що передалось там же Грецько-Візантійській державі. Починаючи з V-го століття перед Різдвом Христовим грецькі колонії при берегах Керченської протоки Чорного моря почали об'єдинуватись. На монетах, що знаходяться в тих місцях і за тих часів є зображення тризуба Посейдона. Виникла ж потім Українська держава часів Кия, Олега, Святослава і Володимира Великого з їхніми славними морськими походами та торговельними подорожами до Греції (Візантії) стала, в розумінні того часу, морською державою. Бо ж тоді наша чорноморська флота панувала на Чорному морі. Тож цілком логічно, що й тризуб по прикладу Візантії став знаком цього, вже новітнього во-лядара моря — Русі, України.

Ця розгадка значення тризуба, як знаку з жезла поганського бога Нептуна чи Посейдона давній час мала найбільші популярності, аж поки не появилися нові теорії, новішого гатунку, а згодом — і теорії з глибшими науковими доказами.

Але заки перейдемо до їх перегляду подамо, ради цікавости, й повноти на-

шої розвідки ще одне, досі неопубліковане вияснення про символічне значення тризуба. Це вияснення обґрунтовано на підставі аналізу самого слова "тризуб" в перекладі на мову кавказького народу черкесів, які по старовинному звуться адигейцями. Цю теорію подав мені знавець адигейської мови, історії, культури та давнього політичного життя свого народу. Але свое ім'я автор цієї теорії не дозволив мені опублікувати.

Слово "тризуб" в перекладі на адигейську (черкеську) мову звучить — "щр-кас". А той народ, що за свій знак має тризуб, має по адигейському зватись — "щркасами", або в новітній вимові — "черкесами". З того повстає здогадлива теорія, що черкеси або адигейці в старовинні українці, або, що українці в новітній черкеси. Таккаже нам нали перекладчик і продовжує слідуюче вияснення, що його тут подамо.

Сама буква "Щ", з якої починається назва "тризуб" в черкеській мові і яка вимовляється по черкеському як "ЩР", в адигейській мові означає також цифру "3" (три). А слово «кас» означає вістря в формі меча. Бо для означення звичайного вістряка у адигейців-черкесів є окреме слово «кац» (а не «кас»).

Але слово «кас» має їй інше значення, яке по українському може бути висказане словом «плин» від слова «плисти». Тому ціле слово «щр-кас» означає — «три плини», чи в сучасному понятті — «три ріки».

Тому автор цієї лінгвістичної теорії вказує, що знак тризуба був символом держави, яка існувала на просторах трьох водозборів річок і подає їх назви: Дін, Дніпро, Дунай, а разом з тим перекладає їхні назви на свою адигейську мову.

«Дін» у нього означає заклик — "будемо воювати" або — "виборене війною". «Дніпро» означає в перекладі — "вибране обличчя" чи — "наше обличчя", то є — "ми". «Дунай» означає — "мир", "спокій", "тишина".

При тому автор звертає увагу на наших читачів, що в прадавні часи був звичай висловлюватись короткими знаками й символами та писати гієроглі-

фами і в тих гіерогліфах (рисунковим письком) означати цілі історії, цілі минулі славетні події або їх пророчити і то одним знаком. Тому кожна лінійка та пайменьша карючка на якомусь знаку — символічному рисунку була старанно продумана і щось передбачувала або про щось оповідала.

Тому, повертаючись до перекладу назв трьох наших річок, він хоче в тих назвах по адигейському бачити цілу історію постання й закріплення прапористичної й нової Української держави на Дніпрі та з просторами, що на заході мали свою річку Дунай, а на сході — Дін.

Далі наш приятель адигеєць звертає нашу увагу на те, що символічний рисунок тризуба складається не лише з трьох "зубів", але має ще й невелике закінчення в низу, а це все разом створює форму староукраїнської букви "Щ". Бо ж в старовину буква "Щ" писалася так, що карючка під нею містилася внизу по середині, а не під правим кінцем... Словом, давня буква "Щ" в тому зображені, як вона колись писалася, була іншим іншим як упрощеним рисунком тризуба, що й був символом держави на трьох ріках.

Цей значок під тризубом (під буквою "Щ") по черкеському-адигейському означає в перекладі на українську мову слово «веду» «вести», то є символізує те, що держава, яка посідає територію водозбору трьох річок, ще приєднує або приєднувала до себе Крим і Кавказ або, що з тих територій походить.

Ось як розібрал мені символічне значення тризуба черкес (адигеєць) знавець своєї старовини, настриливо не дозволяючи подати його ім'я й прізвища чи то зі своєї скромності чи, може, з причини певної фантазії при розгортанню теорії про спорідненість

українського й черкеського народів у давнину...

Але ця теорія, на нашу думку, має все ж таки певний науковий інтерес, бо ж відомо, що наш народ ще до половини XVIII-го століття москвина називали "черкасами" або "черкаськими козаками"... Маємо ж на Україні старовинне місто Черкаси, а існує ж ще місто Новочеркаськ і т. д. Це все вказує на якусь спорідненість між нашою й черкеською нацією, що перебуває на Кавказі в сусістві з колишнім історичним українським Тмутороканським князівством...

* * *

Звертаємось до інших теорій, навіяннях бажанням та лицанням пояснити символічне значення тризуба більш зрозумілим способом. В тій інтенції заінтував цілий ряд слідуючих вияснень.

Дуже коротко пояснити значення тризуба французькі вчені, опреділивши його, що це — "просто знак свободи".

Піменецьке пояснення виходить з новітньої християнської думки і знаходить в формі рисунку тризуба схематичніший рисунок голуба, що спускається з неба і є символом Святого Духа.

Далі слідують в тому християнському заłożенні пояснення з українських джерел. В мотиві рисунку тризуба вони бачать: образ церковного світильника — "трикірія" (трисвічника) з Софійського собору в Києві.

Інші пояснення кажуть, що то є образ старохристиянської триединої церкви або "порталу" (церковного головного входу).

Інші в рисунку тризуба вбачають зображення горішньої частини склепітра, званого "дікапікіон", як ознаку візантійських (грецьких) ціsarів.

Пояснюють ще зображення тризуба як схематичний рисунок котви (якоря), як символу надії чи опори в "житейському морі".

Деякі московські вчені знаходять в тризубі дві злучені з собою букви "В" та букву "Г" по середині. А петлю під тим знаком вважають за букву

"О". Тому весь тризуб відчitують так: "Володимир Великий і Ольга". Отже, вбачають в нашому державному знаку монограму цих двох князів.

Пареніті, наведемо монограммічне пояснення тризуба на підставі дослідженъ українських учених, яке чи не найкраще розв'язує питання про те, що означає рисунок нашого тризуба з точки зору сучасного вже розуміння символу.

В давніх часах був звичай бити на монетах такі монограми, в яких містився титул чи ім'я володаря. Такий був зокрема в Греції, в Малій Азії і в грецьких колоніях на берегах Чорного моря. Тому то й Володимир Великий наслідував той звичай. На первісних срібних монетах Володимира Великого рисунки тризуба ще не мали такої заплутаної форми, як пізніше. Тому ті рисунки легко розібрati на частини, з яких виходили окремі букви...

Коли розібрati рисунок тризуба на різni грецьki букви, обертаючи при тому тризуб на різni боки, то це дасть букви, з яких складається таке слово: "В А С И Л Е У С", себто монарший титул, якого вживали всi володарi тодiнього Сходу. Візантiйський (грецький) титул "vasileus" означає титул, який на українську мову можна перекласти як — "цар" чи "король". А Володимир Великий при охрещенню дістав ім'я "Василій", що походить з того ж грецького слова і означає — "царський", "королівський".

(Див. рисунок ч. 1 на стор. 34.)

Так само, коли розкладти частини рисунку тризуба на частини, то з нього вийдуть староукраїнські, або, як їх називають — слов'янські або кирилиці букви. Ті букви складають таке імя: "В Л А Д И М Р И С Т О Б". При доповненню пропущених букв (що зроблено мабуть для складення симетричностi рисунку або для скорочення за тодiньшою практикою) вийде такий повний текст: "ВЛАДИМИР ИА СТОБ", то є — "на троні".

(Див. рисунок ч. 2 на стор. 34.)

* * *

Символічне значення нашого гербового знаку в часi, як вiд появився,

певно було для всiх ясne й зрозумiле. Але з вiками рисунок його доповнювався рiзними геральдичними додатками пiд впливом та в дусi довших історичних епох, і кожна з них лишала свої рисунковi змiни, а то й гiероглiфичнi додатки як вiдбитки довгих вiкiв iснування тризуба. Так вiн втрачав первiнний свiй вигляд i вiдповiдно змiнялось, eволюцiонувало i його символiчне значення. Вiн набирав новi, вiдповiднi до потреб часу формi деталiв його рисунку, а також набирав i іншo символiкi.

Б iсторичною правдою, що тризуб з поганського знаку з прадавньої мiтолоgiї, за часiв вiри в Нептуна й Посейдона, за доляного потiм бiгу столiть набрав значення нового символу державно-володарської емблеми, що вже стаєся за часiв Великого Українського Короля Володимира Святого, званого чомусь "Князем" (бо так бажала тодiшня грецька а пiзнiше — московська полiтика).

Навiть вже за тих новiших, Володимирових чаiв та eволюцiя ще продовжувалась i ми маємо приклад як iсторична доба й вимоги часу викликають змiни i в самому рисунку державної емблеми, державного герба. Bo ж гербовi знаки тризуба на монетах Володимира Великого спершу, коли вiн ще не прийняв християнства i не охрестив Украiну, не мали зображення хреста на тризубi. Лише по прийняттю християнства той же знак тризуба став вiдбиватись на монетах Володимира Великого з хрестом. I той знак тризуба з хрестом унаслiдували iншi монархи Украiни по простiй а подекуди i по бiчних лiнiях вiд Святого Володимира Великого.

Але треба зазначити, що iсторична минувшина Украiни пiсля Княжо-Королiвського перiоду перервала на якийсь час пам'ять про наш старовинний герб i про нове його символiчне значення як емблеми християнської держави Володимира Великого.

Коли ж, з вiдродженням Української Держави за новiтньої доби вже за нашої пам'яти вiдновилося вживання тризуба як нашого державного герба, то ще й досi не наступило загального

узнання його рисунку з хрестом на серединому зубі. Цей символ християнства, символ перемоги життя над смертю, символ перемоги добра над злом, символ сучасної боротьби християнства проти безбожництва ще не увійшов до свідомості всіх українців. Впливі нового поганства — марксизму й соціалізму — ще володіють багатьма душами українських патріотів. Навіть деято з українського християнського духівництва ще не узнає хреста на тризубі. Вони ще не признають зображення тризуба з хрестом помимо п'яти законів виданих Українськими державними владами: про вживання такого державного герба, 18 січня 1918 р. за Українською Центральною Радою; 18 липня 1918 р. під ч. 192/44 та 17 вересня 1918 р. за Гетьманською державою Гетьмана Павла Скоропадського; і 3 січня 1919 р. під ч. 10/1 та 25 січня 1919 р. видані за Директорії УНР за підписом її Голови Головного Отамана Симона Петлюри..

Але з нами Бог, і ми віримо, що знамено хреста на нашому державному тризубі з його символічним значенням, вже встановлене законами Української Держави, знайде зрозуміння і обов'язкове примінення у всіх державно думаючих українців.

Використані джерела:

- 1) Болсуновський — "Про знак Рюріковичів". Київ 1908 р. /За журналом "Дорога" число 8-9 за 1943 р.
- 2) Тадей Скотинський — "Український герб та прапор" Львів, 1935 р. стор. 25-27.
- 3) Проф. Євген Онацький — "Наше національне ім'я і наш національний герб". Буенос Айрес, 1949 р.
- 4) Барон М. А. Таубе — "Загадочний родовой знак Владимира Святого" // Сборник статей посвяченых П. Н. Милюкову". Прага, 1929.
- 5) Проф. В. Січинський — "Український тризуб" // "Народня Воля" вересень 1941 р.
- 6) Ян Токаржевський-Каращевич — "Походження і герб Мазепи" // "Мазепинський збірник" ч. 1. Варшава, 1938 р.
- 7) Проф. Дм. Дорошенко — "Історія України" 1917-23. Ужгород, 1923 р.
- 8) Проф. Інж. С. Нагай — "Ще про український герб та прапор" // "Український літопис" ч. 2. Аугсбург, 1947 р.
- 9) Д-р Р. О. Климкевич — "Цікаве з української геральдики". // "Ми і Світ" ч. 27 липень 1956 р.
- 10) С. Шрамченко — "Піднесення українського прапору в Чорноморській Флоті". // "За Державність" збірник 2. Каліш, 1935 р.
- 11) С. Шрамченко — "День свята Української Державної Флоти" // "Літопис Червоної Калини" ч. 6. Львів 1933 р.
- 12) С. Шрамченко — "Закон про державну українську флоту та його виконавці". // "За Державність" збірник ч. 5. Каліш 1935 р.
- 13) О. Пастернак — "Пояснення Тризуба". Прага 1941 р.

Та інші...

Рисунок ч. 1, до стор. 33.

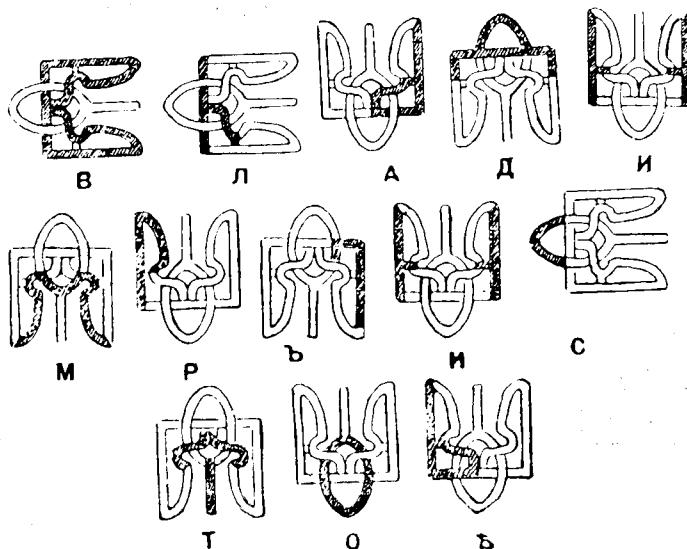

Рисунок ч. 2, до стор. 33.

ПУГУ ! ПУГУ ! — КОЗАКИ З ЛУГУ !

НА 60-МУ РОЦІ ІСНУВАННЯ У. В. К.

ДО ХВАЛЬНОЇ ТЕДАКЦІЇ ЖУРНАЛУ
"УКРАЇНСЬКЕ КОЗАЦТВО"

Трентон, 4. 10. 1977

Прошу ласкаво не відмовити вмістити в УК мое прощальне привітання для моого Достойного Друга Генерального Значкового Інженера Антона Кущинського.

Одночасно ласкаво прошу вмістити привітання для нового Кошового Отамана Генерального Значкового Інженера Петра Коршун-Федоренка.

з подякою і правдивою пошаною

І. Шандрук

Ген. Штабу Генерал Полковник

Почесний Отаман У. В. К.

ПРИВІТАННЯ

З огляду на резигнацію зі Становища Кошового Отамана УВК, Генерального Значкового Інженера Антона Кущинського, Висока Козацька Рада обрала на його місце Генерального Значкового Інженера Петра Коршун-Федоренка.

Знаменитий цей вибір і я позволю собі привітати Генерала Петра Коршун-Федоренка на новому становищі та бажаю моєму другові Ветеранові УВК дальших успіхів у Великому Ділі провадження УВК.

І. Шандрук

Генер. Штабу Генерал Полковник

Почесний Отаман У. В. К.

ДОРОГІ ПОБРАТИМИ КОЗАКИ !

В житті нашої могутньої, на найвищих засадах етично-мілітарних опертої Організації, зайдла велика подія — довголітній наш Кошовий Отаман Генеральний Значковий Інженер Антін Кущинський зголосив свій відхід зі становища Кошового Отамана.

Хто може оцінити довготривалу офірну гонорову працю Кошового Отамана Генерала Антона Кущинського? Очевидно ми всі, бо на наших очах ми бачили, ми знаємо, що він зберіг традицію та кадри Організації, на протязі часу свого урядування збільшив десятикратно членство та здобув великий престиж для УВК і залишає Його з огляду на стан здоровля.

При тім позволяю собі ствердити, що Побратим Антін Кущинський зробив і мене, доживаючого свій вік, найпочеснішим у моєму житті титулом "козака".

Генералові Антонові Кущинському належить велика від всього

Українського Народу честь і велика слава за зроблене велике діло.

Щоб зберегти, не тільки в нашій пам'яті, але й для нашої Історії неоцінимі заслуги Генерала А. Кущинського, я пропоную кореспонденційним шляхом на протязі короткого часу обрати Його досмертним Почесним Кошовим Отаманом. Ми маємо показати, що великі заслуги для Українського Народу не забиваються а стверджуються на всю Його Історію.

Квітня 9. 1977 Божого Року.

П. Шандрук
Генер. Штабу Генерал Полковник
Почесний Отаман У. В. К.
— ● —

ВЕЛИКА КОЗАЦЬКА РАДА У.В.К.
Р. Б. 1977-ГО

Дня 31 грудня 1976 р. закінчилась чергова трьохрічна каденція урядування Кошового Отамана, УВК інж. Антона Кунциського та всіх ним призначених установ УВК: Генеральної Булави, Гонорової Ради, Головної Пагородної Ради Хреста Українського Козацтва, Редакції "Українського Козацтва" та Паланкових Отаманів. Тоді ж кінчиється трьохрічний термін чинності Генерального Судді м-ра Володимира Мандичевського та Генерального Контролера бл. и. інж. Миколи Юзефовича, а за його передчасною смертю — наказного Ген. Контролера проф. Івана Бабяка.

Дотримуючись принципу Статуту УВК розд. VII, арт. 17, уступаючий Кошовий Отаман в порозумінні з Генеральною Булавою скликав з днем 15 грудня 1976 р. Велику Козацьку Раду. Сесія її відбувалася кореспонденційним способом, бо готовно з фінансових причин, не можна було її відбути в спосіб з'їзду делегатів від осередків УВК, розкиданих по далеких країнах вільного світу: Австралія, Англія, Німеччина, Венецуеля, Голяндія, Аргентина, Канада, ЗСА, Бразилія.

За статутовими приписами (арт. 14-16) ВКРада складалася з почесних козаків та з делегатів по одному від центральних установ УВК та по одному від кожних 20-и списочного складу Куренів УВК. Всіх членів цьогоріч-

ної ВКРади було 67, які представляли всі осередки нашої організації. Не був презентований Курінь ч.14 ім. Військового Отамана Генерала Івана Цапка в Нью-Йорку з Паланки УВК на ЗСА — Схід, бо той курінь переживав довготривалу персонально-організаційну кризу. Після димісії курінного отамана в куріні не відбувалися загальні збори для вибору нового курінного, його управи, а тому не було вибрано і делегатів до ВКРади.

На порядку наради ВКРади були такі точки:

1. Вибір Президії ВКРади.
2. Затвердження іменування Почесним Козаком Побрата Каленика Лисюка.
3. Звіти: Кошового Отамана, Генерального Судді і Генерального Контролера.
4. Рішення в справі тих звітів.
5. Вибір на каденцію 1977-79 рр. Кошового Отамана, Генерального Судді і Генерального Контролера.

Всі рішення приймалися способом писемних об'єжжників від Президії ВКРади та писемних анкетних відповідей членів ВКРади.

До Президії ВКРади, на внесок Генеральної Булави, 51-м голосом "ЗА" було вибрано таких осіб: інж. Євген Курілюк — голова, Андрій Повицький — заступник голови, Іван Сарвардій — секретар і Мирон Лепак — секретар.

Кошовий Отаман, за згодою Гонорової Ради УВК, подав внесок на затвердження ВКРади — надати звання Почесного Козака Осаулові УВК Каленику ЛІСЮКОВІ з реестру Куреня ч. 28 ім. Полковника І. Болбочала, з пагоди 90 років життя ювілянта. Побратим К. Лисюк є один із сеньорів УВК ще з 1917 року, з відділу УВК під командою Полк. Івана Полтавця. Остряниці в Петрограді і учасник відібраних з Московського Історичного музею старовинних козацьких прапорів. Потім був українізатором Панцерного дивізійону і засновання приньому відділу УВК в числі 1,600 душ козаків в Прокупрові на Поділлю. Був засуджений військовим судом генерала Деникіна до розстрілу, від якого то присуду спасся чудом. Був дипломатичним кур'єром уряду УНР. В 1921 р. був Отаманом Закордонної Зимової Станиці Українського Національного Козацтва на Північну і Південну Америку. Основник Українського Національного музею в Онтаріо, Каліфорнія. Щедрий меценат багатьох українських установ, зокрема Музею Визвольної Боротьби в Празі ЧСР, а також нашого видавництва "Українське Козацтво". Як учасник Зимового Походу нагороджений орденом Залізного Хреста, за всю участь його в боротьбі за Україну — Хрестом Українського Козацтва з мечами.

Цей внесок було затверджено 50-ма голосами "ЗА" членів ВКРади при одному голосі, що утримався від голосування.

Потім всім членам ВКРади Президії її виславала на їх розгляд звіти з діяльності Кошового Отамана, Генерального Судді та Генерального Контролера, які подаємо.

ЗВІТ КОШОВОГО ОТАМАНА ЗА КАДЕНЦІЮ 1974-76 РР

"Організаційні приписи Статуту УВК накладають на Кошового Отамана головний обов'язок визначати провідну лінію для чинності УВК, що має виконувати Генеральна Булава на чолі з Генеральним Писарем, яку призначає Кошовий Отаман і затверджує її рішення. На жаль, обставини життя примусили мене вже з кінцем першого року каденції передрати на себе обов'язки голови Ген. Булави а згодом й обтяжити себе багатьма ви-

конаючими функціями. Сталося це з неперебачених причин, бо мої близкі співробітники почали втрачати фізичні можливості до систематичного виконування приділеної їм праці або були занадто переобтяжені іншими громадськими обов'язками, до яких втягнув їх крутіж життя. Така дійсність мимоволі спричинилась до деяких небажаних наслідків та створила у мене повсякденний брак часу для кращого виконування своїх обов'язків а часом і брак сили (здоровля).

18 наказів УВК за минулій каденції та щорічно пересічно 1500 — 1700 виходячих листів та ідеологічні й організаційні статті в журналі "Українське Козацтво" давали можливість, їх читачам спостерігати поступовий, але невпинний розвиток нашої Організації.

В своїй чинності дотримання приписів і наказів, які я видавав, я ставив вище персональних настроїв чи амбіцій або невдоволень у тих, до кого ті накази спрямовувались. Дотримання формальності та вимагання звітності я вважав за ознаку порядку у дотичних виконавців. Я цінив позитивну працю, яка виявлялась в конкретних результатах: поширення козацького реестру добірними новими членами, участь наших осередків у влаштуванні національно-державних та традиційно-козацьких свят, а в тому і дня вшанування ім'ято патронів наших куренів, засновання нових куренів та упорядковання організаційних недотягнень в існуючих куренях, голсово в куренях з великим числом списочного складу, своєчасне плачення членських вкладок, передплат на наш журнал і т. п. і т. д. Таке було мое кредит в основі моїх поодиноких поступовань. При тому, признаюсь, що я не захоплювався лише самою репрезентативно-рекламною чинністю, хоч би й на велику скалу, коли після неї не бачив позитивних результатів і конкретних виконань приклади яких подав щойно вище, а замість того бачив, що негативна характеристика того чи іншого куреня, що наприклад, не спромагався зйтися на протязі довшого часу для вибору відсутнього отамана куреня і курінної управи, лишилася й далі без зміни.

Охарактеризувавши своє наставлення в повсякденній праці для УВК, далі наведу лише статистичний перегляд нашого організаційного життя за минулій каденції.

За відчитний період ряди УВК збільшилися на 152 нових членів, в тому числі до 20 душ молоді і юнацтва. Відійшли у Засвіти у Вічний Похід 54 козаки. Не могли погодитись і приспособитись до нашого парамілітарного напряму та через втрату колишньої вояцької дисципліни вирішили добровільно виступити з нашого козацького реестру 15 осіб. Їх відхід не причинив нам зла лише принес там, де вони перед тим бушували своїм невдоволенням, спокій і можливість дальше провадити нормальне життя без витрати часу на сварки й чвари. Отже, на кінець нашої каденції в списку УВК числиться разом у всіх куренях 602 особи.

На протязі минулій каденції засновано 5

нових куренів УВК: ч. 31 студентський ім. Лицайв Листопадового чину в Едмонтоні, ч.32 ім. Кошового Івана Сірка в Брізбан, Австралія, ч. 33 ім. Короля Данила Галицького в Сіднею, Австралія, ч. 34 ім. Полк. Максима Кривоноса в Кенбері, Австралія і ч. 35 ім Польської Січі в Пасейку, ЗСА. Отже, всіх тепер куренів маємо 35, то є бракує ще заснувати 3 курені, щоб наслідувати по традиції за кордонами Батьківщини Запорізьку Січ, в якій було 38 козацьких куренів.

Всі Курені, за винятком одного на Сході ЗСА, що потрібує реорганізації, є більші або бодай в мінімальній ступені доцільно існують для Козацької Ідеї. В надрах же того невдалого Куреня та серед його прихильників нуртує, звичайнє в еміграційних обстановинах життя, на підставі персональних амбіцій невдоволення з поступовань центральних органів управління УВК а зокрема проти мене особисто.

Курені для безпосереднього догляду та для інструктивної допомоги їх діяльності поділено по традиції Запорожжя на 8 паланок з такими назвами дотичних країн, а в дужках подаю числа Куренів, що до них належать: Чікаго і околиці (2, 19, 26, 29), ЗСА-Схід (6, 9, 14, 15, 18, 35), ЗСА-Захід (10, 16, 20, 28, 30), Канада-Схід (4, 11, 27), Канада Захід (3, 5, 22, 31,) Австралія(7, 8, 17, 32, 33, 34), Англія (23, 25), Європа (21 і 24). Безпосередньо Генеральній Булаві підлягають Курені чч. 1 і 13.

Внутрішнє організаційне і ідейне життя Куренів залежало від чинності провідних Побратимів. Тих з них, які на протязі встановленого часу систематично виконували на відповідальних становищах ту чи іншу працю на користь УВК, підвищувано з нагоди свята Покрови до чергових степенів козацьких звань. Гонорова Рада УВК суміліно розглядала дотичні представлення кандидатів в старшинських рангах і свої рішення подавала на затвердження Кошового Отамана, а сам Кошовий Отаман, згідно з існуючими правилами, підвищував кандидатів в підстаршинських званнях. Всіх підвищень було в 1974 році 35, в 1975 році 22 і в 1976 році 4. Разом 61 підвищення.

Учасників Визвольної Боротьби України, згідно зі статутом Хреста Українського Козацтва, Головна Нагородна Рада Хреста на дотичні представлення зверхників кандидатів признала за минулуї каденції а Кошовий Отаман затвердив нагороди цим Хрестом Українського Козацтва з мечами 22-ох Побратимів учасників збройних акцій проти ворога і 5-ох Побратимів за визначену діяльність для української нації на полі громадсько-культурнім, яким признано хрести без мечів. Разом було призано 27 нагород Хрестами Українського Козацтва.

Для ідеологічно-виховної та освідомлюючої чинності не лише серед членства УВК а й для ширших кіл читачів і за минулуї каденції видавався наш орган "Українське Козацтво" як ілюстрований квартальник нак-

ладом від 1.000 до 1200 примірників. В 1974 році видано 4 числа обсягом 236 сторінок тексту і 68 ілюстрацій, в 1975 році 4 числа на 260 стор. змісту і 77 ілюстрацій а в 1876 році 5 чисел на 288 сторінок змісту і 68 ілюстрацій. Разом за уплинулої каденції видано 13 чисел журналу обсягом 784 сторінки змісту різноманітних статей з 213 ілюстраціями. Фінансово журнал був ввесь час самоокупаємий завдяки точним передплатникам, щедрим жертвівдацям на пресовий фонд та безоплатній праці редакції, адміністрації і авторів статей.

Прошу ВШановних Побратимів Членів ВК Ради прийняти мій звіт та мою димісію зі становища Кошового Отамана, які обов'язки я виконував дві каденції а перед тим дві каденції був Генеральним Писарем, також часто заступаючи тодішніх Кошових Отаманів з їх доручення.

Цю димісію зголошу також в імені всіх Побратимів, які працювали на різних становищах в УВК, починаючи від мого Заступника і членів Генеральної Булави і кінчаючи Отаманами Паланок і їхніми членами управ, які були призначенні на ті становища моїми наказами. Але тимчасово всі вони мають виконувати свої обов'язки до часу дотичного організаційного наказу новообраного Кошового Отамана.

Роблю це за приятою у нас традицією, щоб дати можливість вільно новому Кошовому Отаманові запроектувати персональний склад управління УВК на нову каденцію, бо йому належатиме це право по статуту УВК.

Антін Куцінський (в. р.)

"ЗВІТ ГЕНЕРАЛЬНОГО СУДДІ УВК З ДІЯЛЬНОСТИ ЗА МИНУЛУ КАДЕНЦІЮ

1. У звітовому періоді розглянено на терені Сполучених Штатів Америки одну судову справу, якої предметом була образа. Справа була передана Ген. Судді постановою Ген. Булави й покінчилася судовим рішенням.
2. Через контакти з деякими правниками, членами УВК, розпочато підготовчу працю для створення мирових судів по паланкам.
3. В часі приватної подорожі до США й Канади асистував Проводові УВК в деяких організаційних справах.
4. На терені Австралії допомагав Отаманові Паланки правними порадами та презентацією УВК перед місцевими урядовими й громадськими чинниками.

Перт, Зах. Австралія, 12. I. 1977

Б. Мандичевський (в. р.)

Пполк. УВК Генеральний Суддя "

"ЗВІТ ГОГОВНОГО КОНТРОЛЕРА УВК ПАВЛА БАБЯКА

Мое назначення Наказним Генеральним Контролером УВК до кінця поточнії каденції, це є до 31 грудня 1976 р., наступило Наказом УВК ч. 2 з 10 березня 1975 р. на

місце бл. п. інж. Миколи Юзефовича, за звільненням мене з обов'язків Генер. Писаря і Голови Генер. Булави УВК, фінансового референта і скарбника Ген. Булави, виконуючого обов. Отамана Паланки на ЗСА-Захід, Німечину й Венецуело та заступника голови Гонорової Ради УВК, яких то обов'язків я не міг довше виконувати з причин підірваного здоров'я, яке в мене є досі не поправилось, але ще погіршилось.

Останній звіт з усіх ділянок в УВК зладжений мною в березні 1975 р., за рік 1974, був розісланий Паланковим і Курінним Отаманам після зладження. Раджу зацікавитись з ним усім ще й тепер, як також пригадати собі висказаний за уваги й побажання в статті "УВК на 55-му році свого існування" журналу "УК" ч. 3 (21) липень-вересень 1972 стор. 37-38, що є завжді актуальні.

Теперішній мій звіт з перевірки за два роки є дуже обмежений. Складається на це три причини: 1) майже постійне фізичне недомагання, 2) мое звільнення з поданих вище обов'язків було неповне і їх ще деякий час приходилося виконувати, 3) писати й загальлювати збірний звіт, не маючи надісланих навіть однієї четвертини до перевірки курінних звітів є річчю неможливою й тому перевірюю це що є, без загальних завваг. Може воно якраз стане найбільшою заввагою для всіх.

На місці постю я перевірив касові й загальні чинності Генеральної Булави УВК стверджуючи проведений з посвятою працю Г. Б., згідність вписів касових малих прибутків і видаткових рахунків, що ніяк не дає можливості розгорнення запланованої праці. На цьому терпить особливо праця організаційна.

Про Кошового Отамана УВК, бо і його чинність в Козацтві я перевірив, цю шляхетну козацьку душу цілого УВК і журналу "У.К.", г'лежалоб писати в найвищих суперлітивах. З ним я співпрацюю уже від ряду років і по-дивляю ѹого товарицький такт й дружність, він же авторитетний провідник і щирий додрадник в одній особі, незрівняний трудівник і послідовний у виконуванні прийнятих на себе обов'язків. Він же й головний редактор і творець козацького журналу "У. К." і скарбник та разом з Дружиною експедитори при чому вся ця мозольна праця ведеться без найменьшої винагороди. Касову книгу журналу я провірював кожний місяць. Вона ведеться точно й вірно та завдяки лице пожертвам на пресовий фонд (і то часто княжими) та даровими працівниками включно з дописувачами, журнал появляється точно кожного кварталу. Про його зміст хай висказуються читачі. Вони й про це часто з одушевленням пишуть до редакції і домагаються бодай двомісячника, на жаль бракує двох річей: грошей на видання і рук до праці. Про це повинні подбати наші члени, передплатники, яких число належало б бодай подвоїти і читачі. Журнал друкується накладом біля 1.200 при-мірників. Друк останнього числа ч. 5(39) за

жовтень-грудень 1976 р. 66 сторінок, коштував 1,283.56 дол. висилка 173.00 дол., поштові витрати в грудні 51.00 дол. Прошу над тим подумати, бо журнал це не тільки дзеркало нашої праці й будуючого змісту, він теж одна з дуже важливих основ існування УВК і його розбудови.

Отаман Паланки УВК в Чікаго, він також Отаман Куреня ч. 19 і Заступник Ген. Писря а при тому професійна заробітна праця і ряд інших громадських заняття. Касові книги в Курені й Паланці ведені точно і згідно з прибутковими і видатковими прилогами. Готівка в касі виказує на день 7-го лютого 1977 р. 150.87 дол. Організаційна праця помалу наладніється.

Перевірено також касову книгу Голової Нагородної Ради Хреста Українського Козацтва. Вона замикається на день 8 лютого 1977 р. надвишкою 777.11 дол.

Звітів з Куренів УВК я одержав 8 (чч: 17 — Аделіїда, Австралія, 28 — Лос Анжелес, Каліфорнія, 13 — Каракас, Венецуеля, оба останні за роки 1973, 74, 75 і 76. 11 — Торонто, 27 — Торонто, 4 — Ошава, 19 — Чікаго і 24 — Німеччина, що його подано окремо в німецьких марках. Отже 7 Куренів виказывають в загальних оборотах на прибутках при початковім сальді 2,151.45 дол. (Членські внески 577.15, інші прибутки 1,370.33, на журнал "У.К." 146.50, початкове сальдо 57.47 дол.) Видатки: 2,151.45. (Початкове сальдо 226.58. Вплата до Ген. Булави і до Паланск 225.59, інші 1,400.28, журнал "УК" 299.00).

Курін ч. 24 — в Німеччині зібрав у 1976 році на членські внески 87 нім. марок, на інші 137 нім. марок, разом 224 нім. марок. Видав 1,265 нім. марок, дефіцит в сумі 1,041 нім. марок покрив Отаман Куреня.

В редакції "УК" я помогав при коректі.
Павло Бабяк (в. р.)"

Президія ВКРади подала внесок — прийняти до відома подані звіти та уділити звітодавцям абсолюторію — узнання виконаної праці та прийняти їхні димісії. У відповідь було одержано 44 голоси "ЗА" прийняття того внеску, то є від двох третин управлінчих до голосування членів ВКРади, "Проти" жадного голосу не було подано.

Номінаційна Комісія ВКРади, призначена Генеральною Булавою в складі: Голова Ген. Хор. Інж. Михайло КОВАЛЬСЬКИЙ, Заступник Голови Полковник д-р Юрій ПОДЛУСЬКИЙ і секретар Осаул Інж. Володимир ПАПІРЧУК, після докладного обміркування сучасних обставин діяльності УВК та після памічення кандидатів і довшого

з ними листування і одержання від них згоди подала листом з дня 22-го січня 1977 р. внесок на вибір на каденцю 1977-1979 рр. слідуючих Побратимів: на Кошового Отамана — Генерального Значкового Петра КОРШУПА-ФЕДОРЕНКА, дотеперішнього довголітнього Заступника Кошового Отамана, на Генерального Суддю Осгула УВК м-ра прав Ярослава САВКУ і на Генерального Контролера — Осгула УВК Івана ІЛЬКОВА, дотеперішнього Секретаря Наланки УВК на Канаду-Захід.

Президія ВКРади передала цей внесок всім членам-делегатам Козацької Ради на їх рішення. В призначений термін до 15 березня 1977 р. наспілі 44 писемних відповіді-анкети, то є від двох третин управниців до голосування, які всі подали голос "ЗА" вибір запропонованих кандидатів. Жодного голосу "НІ" чи "ПРОТИ" не поступило. Від решти 23 членів ВКРади відповіді не поступило, що є нормальним при такій мережі осередків УВК, розсіяних по дaleких країнах вільного світу, бо при такому стані між делегатами ВКРади і кандидатами до виборів не все можуть бути близькі персональні знайомства і інформації.

В результаті Президія ВКРади видала вирішальний комунікат-обійтник ч. 3 з дня 31 березня 1977 р., головністі уступши якого тут наведемо.

"... Тим самим проголошуємо правосильними вибори на слідуючі становища:

1. На пост Кошового Отамана УВК Високодостойного Побратима Генерального Значкового ПЕТРА КОРШУПА-ФЕДОРЕНКА.
2. На пост Генерального Судді Високодостойного Побратима Магістра прав ЯРОСЛАВА САВКУ, Осгула УВК.
3. На пост Генерального Контролера Високошанованого Побратима ІВАНА ІЛЬКОВА, Осгула УВК.

Вітаємо новообраних Побратимів та щиро їм бажаємо успіхів в очолюванню преславного Українського Козацтва та дуже корисної праці для загального добра Українського наро-

ду та Української державної ідеї!

Уступившим: Кошовому Отаманові та Членам Генеральної Булави складаємо ціну подяку за їхню взірцеву, безкорисну та віддану працю в УВК для волі України та її самостійності Держави.

Закликаємо уступившого Кошового Отамана Побратима Генерального Значково Інж. Антона Кущинського і Генеральну Булаву, що була під його проводом, передати урядування, діловодство, каси та архіви на руки нового Кошового Отамана або, згідно з його вказівками, новій Генеральній Булаві, яку він призначить.

Дякуємо всім Членам ВКРади, котрі АКТИВО взяли участь у виборах та спричинились до гладкого перебігу сесії ВКРади...

... Цим маємо честь закрити сесію Великої Козацької Ради 1977 р. Б.

Тепер: дальше вперед із козацьким запалом до праці у Визвольних Змаганнях для добра України !

З козацьким привітом:

ВОЛЯ УКРАЇНІ !

СЛАВА КОЗАЦТВУ !

Президія Великої Козацької Ради
(Слідують підписи побратимів: голо-
ви — інж. Е. Курилюка, заступника
його — Андрія Повицького і секрета-
рів — Івана Саргадія та Мирона
Лепака)

* * *

Подавочи до відома ВІЧановних Чи-
тачів журналу повиці інформації про
перебіг сесії та про рішення найви-
щого органу управління нашої орга-
нізації — Великої Козацької Ради, ми
зі свого боку щиро вітаємо новообра-
нених членів представників виконав-
чих установ УВК та сердечно бажаємо
їм якнайбільших успіхів у їх чинності:

Дай, Боже їм міцного здоров'я й
сил та мужньої витривалості в труд-
ніх обставинах серед неспокійного
моря життя українців за порогами
Батьківщини.

Ми готові до наказів нового Кошово-
го Отамана !

За Редакцію "Українського Козац-
тва":

*Лютін Кущинський,
Навро Бабяк, Свєн Курилюк.*

У "КОЗАЦЬКІЙ" ЦЕРКВІ

"Козацькою" церквою називають церкву св. Троїці УПЦ в Чікаго її парафіяни, які належать до реєстру Куренів УВК: ч. 26 ім. о. Агапія Гончаренка і ч. 29 ім. Лицарів Базару, а дехто із Куренів: ч. 2 ім. генерала Івана Омеляновича-Павленка і ч. 19 ім. Гетьмана Павла Скоропадського. Почесним настоятелем церкви є Генеральний Капелян УВК Генеральний Хорунжий о. Протопресвітер Микола Литваківський а діючим настоятелем є Сотник УВК о. Ігор Зботанів, Головою Парафіяльного Уряду є Чотовий УВК Андрій Деменко, а членами Уряду і керівником хору — все члени УВК.

У Фомину або Провідну неділю 17 квітня ц. р. Божественну Літургію відслужив о. Ігор Зботанів а потім при його участі о. Микола Литваківський відправив панахиду за всіх, від віку померших, а поіменно — за всіх Українських Вільних Козаків, що відійшли у Вічний Похід, додавши до їх списку новопреставлених Побрратимів: генерала Миколу Янова і осаула Клима Черевченка. При панахиді була почесна асиста з козацьким і національними пропорами.

Після Богослужіння в парафіяльній залі відбулося Спільне Свячене з відповідною програмою, приготовлене Сестрицтвом членками УВК.

СВЯТО ІВАНА ФРАНКА У ФЕНІКСІ, АРІЗОНА

За ініціативою, всесторонньо допомогою та активною співпрацею у виконанні програм торжества, Значкового УВК та Заступника отамана Куреня ч. 20 імені Симона Петлюри, як також голови УККА у Феніксі, нашого побратима М. Теслевича, влаштовано торжество свято Івана Франка з нагоди 120-річчя дня народження та 60-річчя його смерті.

Програма свята та одушевлене виконання його показали ясно та зворушило безсмертного І. Франка, нашого великого Каменяра, котрий "все що мав в житті віддав для одної ідеї, і горів і яснів і страждав і трудився для неї".

Коротку, змістовну та широкосередчу промову про Івана Франка виголосив на початку свята побратим М. Теслевич, а чудову змістом та добірною мовою доповідь про

життя, та повне посв'яти служіння нашому народові виголосила пані Аня Дицік, булавна на осередку СУМА.

Торжественний настрій доповнював великий портрет нашого Безсмертного Каменяра на сцені а зачарувала присутніх величава рецитація прологу до поеми «МОЙСЕЙ», котру виконав за кулісами п. Осип Танаєвич.

Прегарно декламували учениці школи украйнознавства Маруся Рос і Гануся Чопко.

Хор підготовив та знаменно ним орудував о. Андрій Ільїнський Капелян УВК, мимо недавно перебутої хвороби та операції.

Всім виконавцям мистецької програми, а особливо о. А. Ільїнському та хористам, щиро подякував Побрратим Значковий УВК М. Теслевич на закінчення свята.

П. Катран

ВЗІРЕЦЬ І ПРИКЛАД ЗВІТОСТИ

7 Курінъ УВК ім. полк. Івана Богуна в Перті, Зах. Австралія ЗВІТ З ДІЯЛЬНОСТИ ЗА 1976 РІК

Особовий склад:

На 1. 1. 76 в Курені числилося 41 членів. На протязі року вступив 1 член, помер 1 член, перейшли до інших Куренів 4 члени. На 1. 1. 77 р. в Курені числилося 37 членів, в тому козачок 7 і козаків 30. Разом 37.

Діяльність:

Відбуто засідань Управи 4, влаштовано імпрез 2, молебнів 4, імпрез влаштовано: Свято Карпатської Сіці і Свято Покрови Пресвятої Богородиці та Свято Зброй. Крім того Курінъ брав участь у: Святі Державності, Святі Героїв і Шевченківських Роковинах. Інша діяльність: Поміч і співпраця з Міжнародною Організацією Світова Ліга Свободи, Лігою Визволення України, Укра-

їнською Громадою і Спілкою Української Молоді.

Фінансові справи:

Сальдо з попереднього 1976 року дол. 323.15 Членських вкладок зібрано дол. 93.00 (В тому один пенсіонер дав за 1976 і 1977 рр.)

Інші прибутки дол. 39.43

Разом у ПРИХОДАХ дол. 455.58

Розходи: 25 % до Ген. Булави дол. 23.25

10 % до Паланки дол. 9.30

Інші розходи дол. 97.43

Разом РОЗХОДІВ дол. 129.98

БІЛЯНС:

ПРИХОДИ дол. 455.58

РОЗХОДИ дол. 129.98

САЛЬДО на 1. 1. 1977 р. дол. 325.60

Осип Менцинський — Отаман Куреня

В. Тимчук — Скарбник Куреня

В. Коваль — Курінний Контролер

ДО ЛАСКАВОЇ УВАГИ ВЕЛЬМИШАНОВНИХ НОВИХ ТА ПОЧАТКУЮЧИХ АДЕПТІВ ПОЕТИЧНОЇ ТВОРЧОСТИ

Редакція "У. К." в силу свого обов'язку уважно ставилась до змісту й форми багатьох віршів, які нам надсилали ВШановні наші прихильники. Деякі вірші ми мусіли більше або менше поправляти і так в переробленому вигляді поміщувати на наших сторінках, а деякі по рішення більшості членів редакції приходилося повертати авторам. Дехто з авторів нам дякував, але від інших редакція діставала дуже неприємні листи з висловами невдоволення, а то й образи від авторів, що високо цінили свої поетичні таланти.

З боку ж читачів нашого журналу редакція діставала критичні засудження з приводу вже друкованих у нашему журналі віршів. Звертали нам увагу і члени нашої організації УВК на необхідність дотримуватись безпосередніх завдань і мети козацького журналу а не переважати на себе завдань загально-громадських, літературних та молодіжних редакцій.

Тому, що останніми часами наплив творів нових та початкуючих адептів поетичного мистецтва до нашої редакції значно збільшився, то члени редакції мали з приводу того всього нараду і одноголосно ухвалили:

1) Припинити наразі дальше поміщування на сторінках "У.К." віршів нових і початкуючих талантів а замість того друкувати: історичні козацькі думи, козацькі пісні, народні пісні з козацькою тематикою та твори українських поетів-класиків з відповідною тематикою.

2) Всі ж нові віршові манускрипти, які назбиралися в редакційній галереї і на день повищої постанови не були передані до набору до друкарні для числа 3 (42) "У.К." на квітень 1977 р. що вже друкується — повернути ВШановним авторам зі щирим вибаченням за неоправдання їхніх сподівань побачити їхні твори на сторінках "У.К.", чого ми не змогли оправдати з повище наведених причин і міркувань.

Редакція "Українського Козацтва"

— ● —

ЩЕ З ЛІСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

Від Свято-Софійської
Української Православної Семінарії

С. Бавнд Брук, 3 березня 1977.
 ... складаю Вам нашу безмежну подяку за комплект журналу. Ваш журнал є по-правді скарб для нашої семінарської бібліотеки. Як знаєте, метою семінарії є виховати майбутніх священиків для нашої Української Православної Церкви. Стараємось теж подати студентам семінарії найглибшу освіту — найглибше знання про нашу Матір Україну. Журнал "Українське Козацтво" нам дуже поможет у цій справі . . .

З любов'ю у Христі та пошаною великою до Вас

о. Франко Істочин
Декан Семінарії

Від Всесвітлійшого Крилошанина —
емерита в Чікаго

Чікаго, 8-го березня 1977.

Слава Ісусу Христу !

... "Сьогодні одержав Ваш журнал і зараз переглянув зміст. Чудові статті — гратульую, щасті Вам Боже !

В задучеуні пересилаю чек 7.00 дол. як передплату.

Остаюсь з глибокою пошаною
о. Павло Джулінський

* * *

ВІДІЙШЛИ У ВІЧНІСТЬ

**Св. пам. Генеральний Хорунжий
МИКОЛА ЯНОВ**

**В кріслі сидить бл. п. ген. хор. УВК
Микола Янов а коло його ніг хор.
Андрій Микитенко.**

**(Знімка зроблена незадовго перед
смертю Миколи Янова).**

Жаль стиснув серце, коли сьогодня ранком довідався, що о годині 3-ї 13 лютого 1977 р. у лікарні по довгій недузі, перестало битися вояцьке серце нашого побратима Полковника Української Дієвої Армії, Генерального Хорунжого 19-го куреня У.В.К. ім. Гетьмана Павла Скоропадського Миколи ЯНОВА, довголітнього члена

С. Г. Державників у Європі та Гетьманської Організації в Америці.

Небіжчик Микола Янов народився 26-го листопада 1893 р. на нашій Сіверській землі, в старій родині Чернигівських козаків у місті ГЛУХОВІ.

Після закінчення Глухівської гімназії вступив до Іркутської Старшинської школи.

По закінченні навчання в Іркутській школі, отримав рангу підпоручника, був призначений у 3-тій Гренацірський імені Прусського короля Фридриха Вільгельма IV-го полку. Янов обняв посаду молодшого субартильного старшини у 2-ї сотні полку. Підвищений до ранги поручника, призначений був потім осаулом полку, з яким вирушив на початку війни 1914 року на фронт.

Повернувшись з фронту на початку 1918 р. М. Янов, одружився з донею Чернигівського міського голови панною Ніною, бере участь у шарпанині з комунізуючими купами старої зボльшевиченої і здеморалізованої армії у лавах Вільного Козацтва Остерського повіту.

З проголошенням 29-го квітня 1918 року вступає до формуючого свої кадри V-го Чернігівського Армійського Корпусу Української Армії.

Наказом по корпусу сотник Микола Янов призначений осаулом 9-ої п. дивізії цього корпусу.

Під час протигетьманського пове-

таєння в таємному союзі з московськими червоними скорпіонами бере участь в боях проти червоних частин Російської Соціалістичної Федеративної Советської Республіки.

Під тиском повстанців і регулярних московських військ, сотник Микола Янов разом з дружиною і розбитими частинами відступає в напрямку Києва, що вже був оточений з півночі, і далі на захід. Пані Ніна у ті трагічні часи на нашій Україні стає сестрою жалібницею і ретельно виконує свої обовязки аж до кінця нашої трагічної боротьби за свою державу, у той чорний 1919 рік.

Після повороту Української Дієвої Армії з Зимового Походу та реорганізації в 1920 році, небіжчик на бажання нашого Командарма Генерала Поручника Михайла Омеляновича-Павленка призначається Начальником народної частини Дієвої Української Армії, Янову призначенні: поручник Домонтович Микола та адміністраційний хорунжий Махлай. Небіжчия Янов і його робітники ретельно виконують свої обовязки аж до "демобілізації" Армії, вже за ключими дротами "сесюзної" Польщі...

Тяжка і гнітюча доля українського військового емігранта, що втратив свою Батьківщину. Його життя, це боротьба щоденна з бурхливими щодennimi життєвими хвилями. Під його ногами на кожному кроці дуже колючі терни. Мало, мало тих, що не заломилися і не впали морально під ударами своєї долі тиняючися до кінця своїх днів чужину-чужинецькою, розкидаючи свої останки по міжнародніх цвинтаріцах. До них належав і небіжчик полковник Микола Янов. Життя українського емігранта що не заломилося у Польщі було дуже тяжке. Не захотів він стати "контрактовим".

Пережив одне лихо, наближалося друге. Варшавське повстання для емігранта це обійми смерти з обох сторін! Пережив він з дружиною, і з наближенням червоної сарани залишає він свої драбні пожитки і разом з дружиною Ніною мандрує на еміграцію далі у Західну Пімеччину. Опинившись в таборі ДП, деякий час викладає в та-

боровій гімназії учням історію України, та розіздить в пошукуванні розпорешених членів — гетьманців разом з своїм побратимом полк. Архипом Кметою.

Нарешті 1950 р. третя еміграція "кружляком" Дженерал Ленгфіт через глибоку воду, через Мексиканську затоку аж до Нового Орлеану, де "кружляк" дав знову задній хід і прибув до Нового Йорку у порт 9-го серпня 1950 року. Ця подорож для небіжчика Янова була дуже немила — терпів морською недугою, весь час лежав зелено-сірий, а пані Ніна плакала, що "він не витримає". Та таки витримав. Я подорожував разом з ними.

З порту нас відвезли всіх ДП на залишничий двірець.

Нарешті на вантажилися з своїми "пожитками" і рушили в невідому дорогу до Детройту. Полковник спав у вагоні цілу ніч! Ранком прибули до Детройту. Всі виникувалися як "войсько" на парад у рівненську під шнурочок лінію. Полковник ледве стояв, спіралочись на велику палицю з досить великою головкою з срібла.

Навантажились до авта. А далі ми мабуть всі "молоді", сильні як тури, "кожен по своєму фахові" у пошуках праці. За пару днів полковник прийшов до себе. Коли я привітався з ним та запитався як живеться, він відповів "ДО-ВОЮВАВСЯ!" на це я йому "це подяка вашого нагородного відділу". Тяжко він працював, але стойно зносив фізичне терпіння, аж до самої смерті Його дружини Ніни, яка пісподівано померла від серцевого удару 25.10.1964 р. і похована 27.10.1964 року на цвинтарі Евергрін, Детройт. Неочікувана смерть дружини була тяжким моральним ударом. Майже кожного дня полковник їхав на цвинтар і сидів біля могили дружини, потім він їздив вже лише по суботам. Почав занепадати і фізично. Страпно опухали йому ноги, але іноді гумору не тратив, ледве димчуши від пістрячка він стискаючи руку говорив "довоювалися", я ж йому на це "дякуючи нагородному відділові". Починалися розмови

на різні теми, потім, як і завжди перекуска і далі розмови на пережиті і сучасні події у світі.

Кожного року він часто бував у шпиталі, говорив, що ще буде жити.

Перед останнім своїм відходом до шпиталю, з якого на нещастя вже він не вийшев, прийшов відвідати мене. Я

йому сказав, що 28 грудня 1976 р. номер у Монреалі наш незабутній побратим д-р. медицини Микола Кухаринин, іще встиг написати мені Різдвяне привітання... Полковник на це лише зіхнувши відповів: "з наших незабаром вже нікого не буде". Категорично відмовився аби його відвезти додому. Однаке ледве зійшов з 4 східців на хідник. Нішов до дому, а за деякий час опинився в шпиталі і відійшов у вічність. Був високий стрункий. Мав сірі пронизуючі людину очі. У підбрані до свого товариства людей був дуже вередливим, але чесним і коректним. За командний склад нашої армії знав дуже багато, але найкраще відзначався про Генерал-Хорунжого Миколу Удовиченка, колишнього Начальника Головної Управи персонального складу Головного Штабу Військового Міністерства Української Держави.

Перша панаахида за спокій душі полковника Миколи Янова була відправлена 14 лютого 1977 р. о годині 7:30 у каплиці похоронного закладу Градовського 4141 Кліпперт вул. Детройт, Гр. Католицьким священиком Церкви св. Івана Хрестителя о. Володимиrom.

Другу панаахиду там же відправив священик УАЦЦ св. Андрія о. Олександр Биковець, о годині 6-ї вечора 15 лютого 1977 року.

Третю панаахиду відправив тогож дня настоятель, священик о. прот. Нестор Столлярчук з Церкви св. Покрови.

Похорон відбувся з Української Православної Церкви св. Покрови 16 лютого 1977 року на цвинтарі Евергрін поруч могили дружини Небіжчика.

Після похорону, на залі Української Православної Церкви св. Покрови відбулася поминальна трапеза, на якій люди загадували теплим словом Померзого. О годині 3-ї тризна була закінчена молитвою і люди почали розійтися.

Вічна пам'ять про Небіжчика залишиться в серцях тих, хто Його знав і мав спромогу попрощати Небіжчика в останній його дорозі.

Степан Цап

ВІДІЙШОВ У ЗАСВІТИ СВЯЩЕННИК — ПАТРІОТ

*Я бачу Вас, святі могили,
Без написів, імен, хрестів,
Лиш квіти у степах вас вкрили
Під тихий, тихий плач дощів.*

*Хто в них? Чий тіла гарячі?
Хто лицарів назве, борців?
Хто втрати нації оплаче,
Кого поховано співців?*

*Благословенні будьте нині,
І прісно і во вік віків!
Світіть, як зорі Україні,
Сьогодні, завтра і що дніні!*

Олександр Олесь.

1-го березня, цього 1977 року, відійшов з цього світу, св. п. о. Йосиф Чай-

ковський, парох Української Католицької Церкви, міста Лос Анжелеса. Ця сумна вістка, болюче діткула всю українську спільноту, цього величенно-ського міста...

Дзвонили телефони, передавуючи про неї, не лише його одновірцям, бож популярність того ПАТРІОТА Української землі, не мірялася Його церковною службою Богові й людям... А попрощаючи цей світ, маючи 84 роки, нещодавно пошанований титулом "крилошанина".

Поминальні служби Божі, зачалися 4-го березня, 5-го березня, вранці, в тій же Церкві, відбулася урочиста погребна служба Божа, в якій взяли участь не лише українські католицькі священики: Крилошанини о.

Михайло Колтуський — патрік Української Католицької Церкви Непорочного Зачаття та його сотрудник о. Августин Породько, але й священики обох Українських Православних Церков міста Лос Анжелеса, а саме: о. Петро Маєвський і о. Григорій Підтурець з Церкви св. Володимира, о. Степан Готуляк, з церкви св. Андрія. Були й греко-католицькі священики з подальших міст: о. Михайло Курило зі Сан Дієго, о. Андрей Микита зі Сан Франціско, о. Володимир Шараневич з Торонто, римо-католицький монсеньйор Джан Шерідон з Малібу (Каліфорнія). Був і Хорватський священик, прізвища якого не міг довідатися. На церковних богослужбах, усе співав церковний хор, яким диригував п. Володимир Божик.

5-го березня відбувся похорон св. п. о. Йосифа Чайковського, на цвинтарі Сан Франціско Мішен, за участю майже всіх згаданих вгорі священиків, як і великої кількості парохіян, з усіх наїнших церков та, взагалі, українського громадянства. Вже самий цей факт свідчить про заслужену популярність відійшовшого з цього світу, СВЯЩЕНИКА-ПАТРІОТА та СИРАВЖИЛЬОГО БАТЬКА-ОШКУНА Української а зокрема — Пластової Молоді, що так любила свого ДУХІВНИКА!

На цвинтарі, коло лежачої труни, за участі повище згаданих священиків, відбулася погребна відправа, пі-

сля якої, ветеран Української Галицької Армії, п. інженер Омелян Тишовицький, що тепер є головою "Товариства Українських Ветеранів", прочитав своє прощальне слово. Після цього, виголосив дещо довину промову, автор цих рядків, колишній козак-одинорічник Козацького Полку ім. Гетьмана Петра Дорошенка, що заінтуував, за Центральної Ради, в 1917-ім році, а за Гетьманщини — виконуючий обов'язки, в Міністерстві Пародньої Освіти. В пій він попрощав, св. п., о. Йосифа Чайковського, бож і той народженець Галицької Землі, служив Україні також за Гетьманщини, як урядовець Міністерства Внутрішніх Справ.

По тій промові, пані Муся Микитина, з великим почуттям, дякувала о. Йосифові Чайковському, як Капеллянові Пластунської Організації, за Його духовну опіку, яку славної пам'яті, ті ВІДДАНИЙ ОШКУН, повсякчасно й обffrno виявляв, протягом так довгих років. А потім, як скінчила свою промову, поклала грудочку Рідної Землі на Його домовину.

По цім, почувся гомін притишеної співу пластунок і пластунів, які проспівали "Вечірній відхід".

На цьому й закінчилося прощання з тим Заслуженим Сином, нашої Козацької Матері. України.

Василь Ємець

УПРАВА ПАЛАНКИ УКРАЇНСЬКОГО ВІЛЬНОГО КОЗАЦТВА НА ЗАХІДНУ КАНАДУ

З глибоким жалем подає до відома рідним, приятелям, знайомим і землякам, що в четвер 10 березня 1977 року, в Едмонтоні відійшов у вічність на 89-му році життя

бл. п. ГРИГОРІЙ ТУРКО

Покійний народився в селі Ляцько повіт Добромиль, Західна Україна.

Поручник Австрійської Армії, сотник У.Г.А., майор Армії У.Н.Р., полковник Українського Вільного Козацтва, почесний член Куреня УВК ч. 12

ім. Президента Карпатської України о. Др. Августина Волошина, та видатний учасник збройної визвольної боротьби України. Смерть боліче діткнула всіх, хто близьче знав цього зауваженого душою і тілом козака.

Залишив у глубокому смутку дружину Ксенію і одного брата Николу в селі Ляцко-Україна, та богато приятелів і друзів в Едмонтоні.

Похорон відбудеться в понеділок 14 березня 1977 р. В катедрі св. Йосафата

о годині 10-тій відслужили св. Літургію Всечесні Отці: о. митрат Ю. Ковалський, о. крилошанин Чопей і о. Др. Каучур.

Тлінні останки Покійного спочили на кладовищі св. Михаїла.

Іменем усіх побратимів і наших родин, Управа Наланки Вільного Козацтва, складає найглибіші, найсердечнійші Співчуття осиротлій Достойній Дружині покійного Григорія, та всім його побратимам, приятелям, знайо-

мим і землякам.

Спи побратиме, вічним сном, исхай канадська земля буде Тобі легкою.

ВІЧНАЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

*Інж. Василь Горбай
Підполковник УВК*

*Іван Ільків
Осаул УВК*

*о. митрат Ю. Ковалський
Генеральний Капеллан УВК*

КОЗАЦЬКІ М'ЯЗИ

Поміж козаками великою силою вславився отаман Іван Підкова, який голіруч гнув і ломив підкови. Отаман Підкова бився з татарами й турками, опісля схопили його поляки і 1588 року стяли йому голову на ринку у Львові.

Славнозвісний був теж козак Запорожець Микола Васюринський, що жив під кінець 17 століття. Одного дня був Васюринський у посольстві в Польщі. Саме тоді турецький султан прислав полякам великий лук і передав лист такого змісту: "Якщо натягните, поляки, цей лук, можете ставати з нами до боротьби".

Пробували поляки натягнути лук, але ніхто не міг. А тоді один запорожець каже:

— Дайте його сюди. І взяв та натягнув лук.

— Дайте мені тепер штабу заліза.

Взяв штабу й загнув її тому турецькому послові довкола карку, от так, як перевеслом обв'язують сніп, а до турків каже:

— Коли відігнете цю штабу, то ми станемо з вами до боротьби.

Відомий теж з великої сили був Олекса Довбуш, що підносив одною рукою двох звязаних людей.

Я. К.

Закликаємо всіх організованих і неорганізованих прихильників Козацької Ідеї за порогами Батьківщини підтримувати і далі наш журнал своїми бодай найменшими фінансовими дарами. Завдяки тому видання журналу, як і до цього часу, не буде мати дефіциту ні жодних боргів, хоч кошти друку й поштові видатки ще далі ростуть.

Адміністрація «Українського Козацтва»

Н. Велігощька

/мистецтвознавець (Київ)

Паприкінці 60-х років архітектор Анатолій Добровольський проектував ресторани «Курені» на київських Дніпрових схилах....

Монументально-декоративні роботи в «Куренях» виконала Ліза Миронова.

Вона ж співпрацювала в Запоріжжі з архітектором О. Матвієнком та мистцем Л. Яворським над оздобленням оздобленням ресторану «Козацький двір», де своїми монументально-декоративними роботами відтворила легендарну історію і поетичність Запорізької Землі.

"Нотатник", лютій 1976

ПОПРАВКИ

В числі 1-2 (40-41) "У.К." трапились помилки за які просимо вибачення: в статті: В. Ємця "Козаки у мрякошині..." на ст. 10 у другій колонці в рядку 12-му надруковано — "Уріха Лясоти", а має бути "Еріха Лясоти"; в статті Інж. Е. Курилюка — "Про Лазер-промені" на ст. 46 в першій колонці в рядку 39, надруковано — "кілометрів", а має бути — "кіловатів".

Редакція "У.К."

Юрій Гайдар

ПОЛІТИКА КПРС щодо ЗАПОРОЗЬКОЇ СІЧІ

Дивна річ твориться тепер типком-нишком в Українській РСР. Слідом за Леонідом Брежневим виразники комуністичної догми заявляють, що національного (а отже й українського) питання не існує. І ювілей славної Запорозької Січі замовчують. Виходить одна дуже струнка генеральна лінія від «вражкої баби» цариці Катерини Другої — до генерального секретаря ЦК КПРС Леоніда Брежнєва.

200 років тому Катерина Друга підступно зруйнувала Запорозьку Січ, 100 років тому міністер Валуев заявив офіційно, що української мови не було, не ма і бути не може. А сьогодні Леонід Брежнєв, а за ним і Володимир Щербицький проголопують, що нема і самого національного питання.

Добром хваляться! Тепер зрозуміло, чому українським радянським історикам не дозволено написати повну наукову історію запорожців-козаків, чому не дозволили навіть просто опублікувати цінний архів Запорозької Січі.

Зрозуміло, чому на спільному засіданні президій творчих спілок України було ганьблено Запорозьку Січ і погромлене кваліфікованих українських радянських авторів за те, що вони пібіто перебільшували значення Січі.

На тому засіданні творчих спілок Радянської України дійшло до того, що віропіддані режими оправдували царицю Катерину Другу за підступне зруйнування Запорозької Січі. Мовляв, бідна цариця і ті вельможі **мусіли** зинчити «Січ», бо: «Після Цугачовицької Коліївщини вони не могли міритися з існуванням будь-якого центру збройного опору повелених кріпаків». (Це в київській «Літературній Україні» за 29 травня 1973 року).

Читаєш таке і дивуєшся: куди іще даті можна залізти з таким підглабузництвом ? !

Виявляється, що можна, бо там таки надруковано що, Запорозьку Січ зруйнували як «історичний пережиток, ахахронізм».

Справді, все на цьому світі минає.

Козаче військо на Дону стало таким самим «анахронізмом і пережитком», а отже не зруйнувала його російська цариця, бо Дін не Україна, а Запорозька Січ — серце України.

Але даремні ці натури знищити добру пам'ять про Запорозьку Січ. Бовінаживе в піснях, думах і серцях українського народу і навіть увійде в історію людства.

Карл Маркс назвав Запорозьку Січ «християнською козацькою республікою», визнав її як «значну історичного значення силу, яка не тільки захищила Україну від рабсько-диспоптичної Османської чи Турецької імперії — тоді найбільшої потуги світу, — а й допомогла всій східній і західній Європі врятуватись від тієї погибелі». Карл Маркс писав: коли... «заснувалося славне Запоріжжя і дух козацтва розлився по всій Україні, відбувся такий же наплив народу з півночі на Дін».

Між іншим Карл Маркс слушно зв'язав Запорозьку Січ із появою козацтва на усій Україні. Незалежні українські історики науково-документально довели, що Запорозька Січ стала першим організатором, першою столицею і воєнною твердинею козацького руху і цілого козацького ладу України.

Поява Запорозької Січі знаменувала собою перше відродження України, як національної держави після того, як монгольські орди Батия зруйнували старий Київ і старо українську державу й цивілізацію. Відродженське значення Запорозької Січі, як будівника й оборонця українського «краю веселого», відзначив сам український народ у своїй історичній пісні після того, як цариця Катерина Друга підступно зруйнувала «Січ».

«Катерино, вражка бабо, що ти наростила? Край веселий, степ широкий та й занапастила».

Цю любов і безмежну пошану українських народних мас до Запорозької Січі передняв від народу й народної

пісні Тарас Шевченко. Поет нераз оспівав запорожців у своєму «Кобзарі». Уже в одному з своїх перших творів під назвою «До Основ'яненка» Шевченко пише:

Б'ють пороги, місяць сходить,
Як і перше сходив...
Нема Січі, пропав і той,
Хто всім верховодив!
Нема Січі, очерети
У Дніпра питаютъ:
Де то наші діти ділиться,
Де вони гуляють?
Чайка скиглий літаючи,
Мов за дітьми плаче;
Сонце гріє, вітер вів
На степу козачім
.....
Вернітесь! »
«Не вернуться! —
Загравло, сказало
Синє море. — Не вернуться,
Навіки пропали! »
Павда, море правда, синє!
Такая їх доля:
Не вернуться сподівані,
Не вернеться воля,
»Не вернуться запорожці
Не встануть гетьмані,
Не покриють Україну
Червоні жупані.
Обідрана, сиротою
Но над Дніпром плаче:
Тяжко, важко сиротині,
А ніхто не бачить.
Тільки ворог, що сміється.
Смієся, лютий враже!
Та не дуже, бо все гине,
Слава не поляже:
Не поляже, а розкаже,
Що діялось в світі.
Чия правда, чия кривда
І чий ми діти.

Запорозька Січ ожива в Шевченковім серії і «Кобзарі». Сьогодні вона живе в збірній сорокамільйонній дуніці української нації. Серед мільйонів трудячих Української РСР виник у 1965 році громадський рух за гідне вітання обох річниць За-

порозької Січі. Зокрема в Запорізькій області під тиском цього руху трудячих Облвиконкомом і Обком КПУ 17-го серпня 1965 року звернулись до Ради Міністрів УРСР з такою пропозицією: «підтримати ініціативу трудячих, партійних і радянських органів міста, обласних і республіканських культурних організацій — створити на острові Хортиця Державний Заповідник історії запорозького козацтва».

Рада міністрів Української РСР своєю постановою від 18 вересня 1965 року схвалила цю пропозицію Запорізької області.

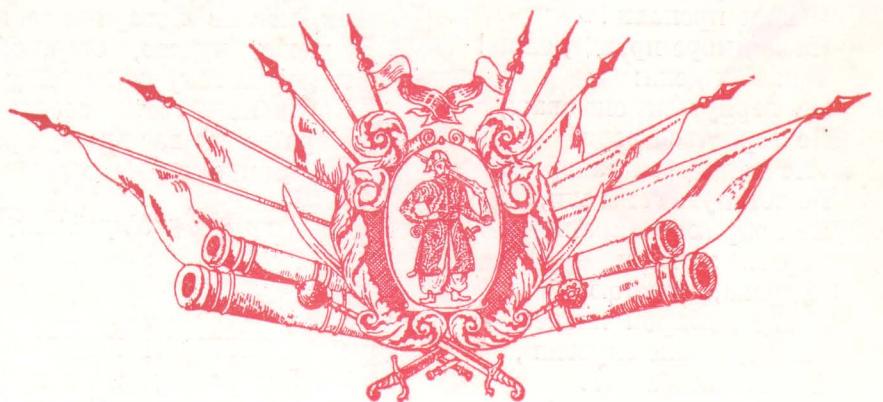
І рантом партійне керівництво в Москві через голову керівництва Української РСР доручило радянським творчим спілкам України підготувати Запорозьку Січ, засудити книжки про неї, оправдувати зруйновання царицею Катериною Другою Запорозької Січі. як, мовляв «історичного пережитку». Чудово, чудово, старшобратьці! Да-куємо за таку незвичайну одвертість! В глибині своєї всенародньої душі Україна без вас вітанує річниці славної безсмертної Запорозької Січі.

(«Українські Вісти»)

ВЕРГУНИ КОНОТОПСЬКІ

Яйця розтирають з цукром у каструлі, додають не більше склянки молока, розтерту цедру з половини цітtronу, сіль, всипають просіяне борошно, замішують тісто, покривають чистим рушником і залишають на кілька хвилин щоб набухла клейковина і тісто можна було тонко розкатати тонким шаром, нарізуєть вергун будь-якої форми, опускають їх у гарячий смалець, підемажують з обох боків, викладають на сито, обсушують, кладуть на тарілку і посыпають цукровою пудрою.

На півтори склянки борошна — 2 яйця, 1 столову ложку цукру, 1 склянку молока, пів цітrona.

Printed and bound by:

UKRAINIAN - AMERICAN PUBLISHING and PRINTING CO., INC.
2315 West Chicago Avenue — Chicago 22, Ill., USA — Telephone: AR 6-0066